

**Sport- és
szabadidőruházat**

**Sport- és
szabadidőruházat**

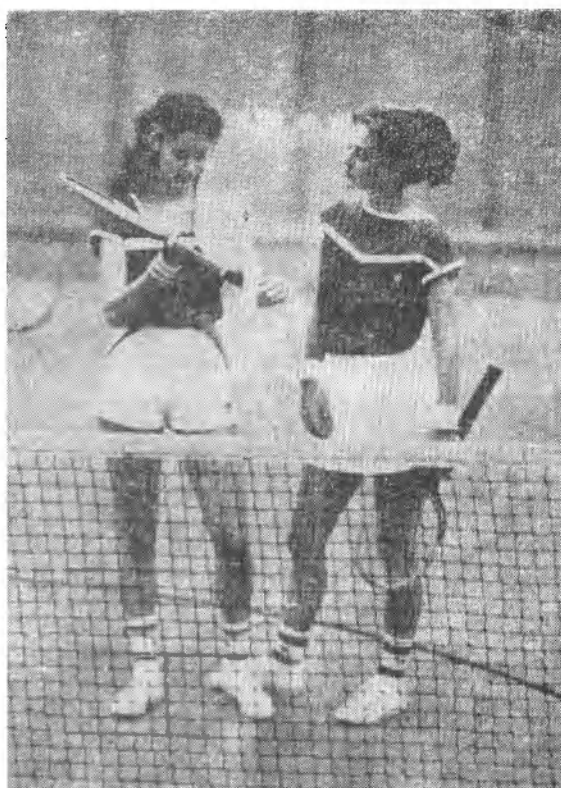
**Sport- és
szabadidőruházat**

Gyártja:

SENIOR

VÁCI KÖTÖTTÁRUGYÁR

Siket-vakokkal foglalkozó nemzetközi konferencia Bahreinben

A Perzsa-öböl mentén fekvő kis arab ország, Bahrein vállalta, hogy a siket-vakokkal foglalkozó III. nemzetközi konferenciát 1983-ban megrendezi. A programot a múlt év november 5., 9. között bonyolították le.

Magyarország a rendezők meghívására kéttagú delegációval képviseltette magát, résztvevők voltak dr. Bódi István főtthkár és dr. Csocsán Lászlóné, a Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Főiskola Tiflopedagógiai Tanszékének docense.

Az odautazás november 4-én volt és bár a frankfurti gép időjárási zavarok miatt nagy késéssel indult, a tervezettnél mégis előbb, még ugyanezen a napon megérkeztünk Bahrein fővárosába, Manamába. A hosszú út után a Sheraton Hotelben helyeztek el bennünket, egyébként a konferencia is itt zajlott le. Előljáróban azért érdemes az országról annyit elmondani, hogy 33 szigetből áll, összterülete mindössze 661 négyzetkilométer. Lakosainak száma — kerekítve — 350 000. A főváros lakosainak száma 122 000. Államformája alkotmányos monarchia. Fő jövedelmi forrása a kőolaj.

5-én, szombaton délelőtt zajlott a konferencia megnyitása. Az ünnepség esztétikailag is imponáló külsőségek között volt a Sheraton Hotel báltermében. A konferenciát je'enlétével kitüntette és megnyitó beszédet mondott maga az uralkodó, sejk Isa bin Salman Al Kalifa. Kíséretében megjelent a bahreini miniszterelnök, sejk Khalifa bin Salman Al Khalifa és a trónörökös, H. E. Hamad bin Isa Al Khalifa.

A megnyitó ünnepélyességét növelte, hogy a bahreini vakok iskolájának kórusa és zenekara műsort adott a vendégek tiszteletére. A ceremónia végén az uralkodó és kísérete személyesen fogadta az országok küldötteit.

A megnyitó ünnepségen üdvözlő beszédet mondtak: S. A. Al-Ghanim, a WCWB egyik alelnöke, a

konferencia házigazdája, dr. J. Smithdas a WCWB Siket-vakügyi Bizottságának elnöke, Dorina de Gouvea Novill asszony, a WCWB elnöke és dr. Franz Sonntag, a Vakok Nemzetközi Szövetségének (IFNB) elnöke, valamint az UNICEF nevében Talal Bin Abdul-Aziz.

Az ötnapos konferencia nagyon gondosan előkészített munkaterv és program alapján végezte munkáját.

November 5-én délután az első szakmai tanácskozás témájának címe: „A technikai fejlődés az érzékelés szolgálatában”.

A témához kapcsolódó előadások az alábbiak voltak.

Patrick Murphy (Anglia): A siket-vak és a látásvesztés.

Az előadó kiemelte, hogy a látásérült emberek 70—80%-a valamilyen mértékű látással rendelkezik. Részletesen beszélt a siket-vakok számára kidolgozott egy sor elektronikus segédeszközről, de hangsúlyozta, hogy nem csupán a drága eszközök viszonylatában kell gondolkodni. Példaszerűen említette az elektromos égővel használható kézi lupét, mint a látás erősítését szolgáló eszközt.

S. Sirotkin (Szovjetunió): A siket-vak és a hallásvesztés.

Sirotkin előadásában a siket-vakok főként auditív vonatkozású rehabilitációjáról hallottunk. Részletesen szólt a Szovjetunióban kialakult és elfogadott rehabilitációs irányelvekről, kiemelte mint pedagógiai módszernek — a rezgéstapintás kifejlesztésének fontosságát, ismertetést adott továbbá a kialakult szervezeti rendszerről is.

Dr. Jan-Ingvar Lindstrom (Svédország): A siket-vakok számára készült technikai eszközök áttekintése.

Mint a konferencia legtöbb előadója, Lindstrom is a segédeszközökkel foglalkozott. Három csoportba összefoglalva ismertetést adott a kommunikációt, a tájékozódást és közlekedést, valamint a mindenna-

pi élet tevékenységeit könnyítő eszközökről.

November 5-én este S. A. M. Al-Ghanim adott fogadást a konferencia résztvevőinek. Küldöttségünk itt találkozott vele hivatalosan és áadtuk ajándékainkat, azokat a dokumentumokat, amelyek a magyar vakügyről, illetve a siket-vakügyről adnak tájékoztatást.

November 6-án délelőtt a második megbeszélés témája: A siket-vakok mozgása és tájékozódása volt.

Az elhangzott előadások:

G. van der Mey (Hollandia — maga is siket-vak): Tapasztalataim hat vakevezető kutyáról.

Az előadó nagyon részletesen és szemléletesen mutatja be, hogy hat vezetőkutyájával hogyan tudott együtt dolgozni, az elsővel még mint halló vak ember 1936-tól, majd hallásának elvesztését követően a további öt másikkal.

R. S. Setki (India — maga is siket-vak): A fehér bot, mint az önálló közlekedés eszköze siket-vakoknak.

K. H. Baaske (NSZK): Elektronikus tájékoztató készülékek.

Délután a résztvevők megtekintették és a gyakorlatban kipróbálták a segédeszközöket kiállító cégek bemutatóin szereplő készülékeket. Ezeknek az eszközöknek nagy része Magyarországon már ismert: Optacon, Versabrilie, nagyító olvasókészülékek. Számunkra újdonságot jelentett a Telebraille nevű finn rendszer, amely lehetővé teszi, hogy telefonvonalra csatlakoztatható 1—1 speciális készülékkel két siket-vak Braille írással kommunikálhat egymással.

November 7-én délelőtt a negyedik ülés témája: „A siket-vakok írás-olvasása” volt.

Az elhangzott előadások:

Roderick J. Mc. Donald (USA): A legújabb eredmények a Braille-írás területén.

K. H. Baaske (NSZK): Aliglátók

számára használható segédeszközökről.

B. Davidsen (Norvégia): Írás-olvasás siket-vakoknál.

Norvégiában az olvasás tanítása szempontjából a siket-vakokat három csoportba osztották, egyik csoportba a pontírást olvasni tudók, a másikba a felnagyított síkírásos szöveg olvasására képesek, míg a harmadik csoportba a kazettára rögzített szöveg hallgatói tartoznak. Erdemes az előadásból kiemelni, hogy siket-vakok számára lassúbb szövegmondással, a szavak megfelelő elválasztásával és nagyon jó artikulációval ejtett szövegeket kell felvenni.

Ezen az ülésen számolt be Behroz Nariman Vacha asszony, a siket-vakok első újságjának főszerkesztője (The International Newsletter for the deaf-blind) a lap megszületéséről. Kérte a küldötteket, hogy a további tájékoztatáshoz minél több adatot, cikket stb. bocsássanak a szerkesztőbizottság rendelkezésére.

Vacha asszonynak a konferencia elismerését és köszönetét fejezte ki úttörő és nehéz munkájáért.

November 7-én délután az ötödik ülésen a konferencia résztvevői két csoportban folytatták munkájukat. Az egyik csoport, a siket-vakok és tolmácsaik — külön helyiségben — a záródokumentum javaslatait előkészítő megbeszéléseket folytattak, ezalatt a másik csoport, a szakemberek; gyógypedagógusok, szociális szervezők stb. a siket-vakügy módszertani és szervezeti kérdéseiről folytatott kerekasztal-megbeszélést.

November 8-án a hatodik munkaülés témája: „A telekommunikáció a jövőben.

Három előadás hangzott el:

S. Olson (Svédország): A siket-vakok számára kifejlesztett telefon.

R. Mc. Donald (USA): A jövő kommunikációs eszközei.

Az előadó a modern kommunikációfajták lehetőségeit vizsgálta különböző szolgáltatások vonatkozásában. Így ismertette a számítógéppel kombinált elektronikus postát, a bevásárlással kapcsolatos megrendelések lehetőségét, az otthoni

bankszolgáltatásokat, a napilapok, könyvek és egyéb írásos információk gyors közlését.

K. Rassmussen (Dánia): Védőberendezések a háztartásban.

Jelzőberendezéseket ismertetett siket-vakok számára. Vibráció és tapintás útján észlelhető jelzésekkel, különös tekintettel a telefonhívás, az ajtócsengő, az ébresztőóra működésére, valamint a tűzvézre. Az óvó berendezés lényegét egy vészjelző gombban határozta meg.

A délutáni hetedik ülés témája: A siket-vak emberek szövetségeinek szerepe volt.

Ezzel a címmel tartotta előadását I. Lingreu (Finnország).

Az előadás anyagában elemzést kaptunk a siket-vakok számára létrehozott szövetség, ill. szövetségek fontosságáról.

Megállapította a szerző, hogy siket-vakok mellett a szövetségekben ép munkavállalókat is kell foglalkoztatni, nélkülük ugyanis teljes körű és értékű munkát végezni nem lehetne. Fontos viszont az ilyen szövetségek elismertetése, tagjaikért ezek a szervezetek felelősek.

A Konferencia záródokumentumának javaslatait a szavazásra jogos jelenlevő siket-vak résztvevők egyhangúlag elfogadták.

A házigazdának szóló köszönetnyilvánító táviratok felolvasása után R. Smithdas zárószavaival a konferencia üléssorozata véget ért.

A magyar delegáció a konferencián előadást nem tartott, eljuttattunk azonban egy rövid tájékoztatót a magyarországi siket-vakok helyzetéről. Ebben leírtuk, hogy bár a velük való foglalkozásnak hazánkban is jelentős eredményei vannak, számuk azonban a külföldi országokban élő siket-vakokéhoz képest nagyon alacsony, jelenleg kb. 50-ről tudunk. (Angliában 5000-ret, Finnországban 450-et tartanak nyilván.)

Ezen az estén a házigazdák búcsúfogadást adtak a küldöttek részére. A műsorban bahreini folklóregyüttesek szerepeltek, egyedülálló, maradandó élményt nyújtva a hallgatóknak.

November 9-én meglátogattuk a bahreini Vakok Iskoláját és Nevelőotthonát, Al-Noor Institute for the Blind, ahol óvodáskorútól középiskoláig 4—18 éves gyermekek és fiatalok tanulnak. A tanulók testnevelési és zenei bemutatói után osztálytermeket és műhelyeket látogattunk. Említésre méltó, hogy a foglalkozások egyike az Optaconnal való olvasás tanítása volt.

Az intézetlátogatás után a bahreini Nemzeti Múzeumban megismertük az ország kulturális múltját és jelenét.

A konferencián való részvételünk igen sok hasznos tapasztalattal gazdagította szakmai ismereteinket.

Összefoglalásul kiemeljük azokat a gondolatokat, melyeket a tanácskozással kapcsolatosan a legfontosabbaknak tartunk:

1. Megismertük és a gyakorlatban láttuk a siket-vakok által használt igen sokféle jelrendszert, azok sajátosságait. Ezekről több dokumentumot hoztunk magunkkal.

2. A siket-vak küldöttek jelenléte, a vitákban való aktív részvétel igen sok hasznos gyakorlati ismeretet, tanácsot, hasznos információkat jelentett számunkra. Megismertük a hétköznapi életvitelüket éppúgy, mint a szövetségekben való önképviselésük helyzetét, problémáit. Az ezeken az üléseken kívüli megbeszéléseken is sok hasznos kiegészítést kaptunk.

3. Tanúi lehetünk egy igen fejlett technikai szinten álló — elektronikus eszközökön alapuló — információszolgáltató rendszernek, — amely a konferencia színhelyén a személyi számítógépek és a hozzájuk csatlakoztatott nyomtatóik segítségével a legfrissebb írásos anyagot 10 perc múlva angol és arab nyelven síkírásban és pontírárásban a résztvevők kezébe tudta juttatni.

Itt kell megemlítenünk, hogy a konferencia egész munkáját a bahreini televízió felvette és a megnyitó délelőtti műsorát a kiegészítő interjúkkal együtt esti műsorában már sugározta. A helyi újságok, így

a bahreini angol nyelvű Gulf Daily News is több napon keresztül foglalkozott a konferenciával.

A tanácskozás munkáját jól képzett, szakmailag hozzáértő szinkrontolmacsok tették még színvonalasabbá. A konferencia arab, angol, német és francia nyelven folyt.

Küldöttségünk sok hivatalos és baráti ismeretséget kötött a különböző országok résztvevőivel, szakembereivel, a jövőben a további hasznos ismeretbővítéshez és kapcsolatteremtéshez adta meg a kedvező feltételeket.

Dr. Bódi István

ELNÖKSÉGI ÜLÉS

Az év első tanácskozását 1984. január 26-án tartotta a Központi Elnökség.

Jelen voltak: dr. Jáksó László elnök, dr. Bódi István főtítkár, Barna Zoltán, Csengeri József, Erhartné dr. Molnár Katalin, Gerdelics Ferenc, dr. Hohl József, Nagy Ernő, Pinviczki György, Szemerédi István, dr. Szél Lajos elnökségi tagok, valamint Kiss Sándor, Lak István, dr. Molnár Antal elnökségi póttagok és Daru Geróné hivatalvezető-helyettes; mint meghívott vendég vett részt az ülésen Murainé Bartha Zsuzsanna, a Vakvezető Kutyaival Közlekedők Intéző Bizottságának tagja.

Dr. Jáksó László elnök megnyitotta az értekezletet, majd felkérte az elnökséget az első napirendi pont megtárgyalására, mely az elnökség 1984. évi munkaterve volt; ennek írásos anyagát a résztvevők előre megkapták.

A tervet negyedévekre bontották fel és így tárgyalták meg a jelenlevők. Módosításokra került sor; sürgősség szerint néhány témában sorrendváltást javasolt a testület.

Az elnökség egyebek között úgy határozott, hogy ebben az évben Braille Emlékérmeket nem ad ki. Megbízta a Braille Emlékérmek Bizottságot, hogy készítse el az új szabályzatot, amely szerint 1985-től a Braille Érem három fokozatát (arany, ezüst, bronz) lehet majd a kitüntetetteknek odaítélni érdemeik szerint.

A vitában több elnökségi tag felszólalt, többek között a főtítkár bejelentette, hogy február 9-én rendkívüli ülést tartunk, amelyen meg-

jelenik az Egészségügyi Minisztérium főosztályvezetője, dr. Szegedi Tamásné is, aki találkozni akar a Központi Elnökséggel. A rendkívüli értekezlet témája a hivatali apparátus 1983. évi tevékenységéről szóló jelentés és annak 1984. évi munkaterve lesz.

A Központi Elnökség az elnökségi munkatervet módosításokkal elfogadta. A második napirendi pont tárgyalása kapcsán dr. Jáksó László elnök elmondta, hogy az 1983. decemberében tartott küldöttközgyűlésen minden felszólaló kapott választ, a jelenlevő küldöttek az elnökség beszámolóját és a felszólalásokra adott válaszokat egyhangúlag elfogadták, így írásbeli válaszokra nincs szükség.

A tájékoztatót a testület elfogadta.

Délután került sor a harmadik napirendi pont megtárgyalására, amely a Vakvezető Kutyaival Közlekedők Szakcsoportjának vezetősége és az iskola, valamint a szövetség között kialakult konfliktushelyzet vizsgálatával foglalkozott.

Daru Geróné hivatalvezető-helyettes felolvasta az intézőbizottság jelentését és Hubay Bertalan sorsársunk beadványát.

Az Intézőbizottság jelentése tájékoztatta az elnökséget a kialakult helyzetről és javasolta, hogy a szakcsoport működését továbbra is fel kell függeszteni és a feladatokat, mint eddig is az intézőbizottság lássa el.

A felszólaló elnökségi tagok elítélték a fegyelmezetlen decemberi taggyűlést és a szakcsoport tagjainak vádaskodásait. Úgy határozott a testület, hogy az intézőbizottság javaslatát elfogadja és javasolja a főtítkárnak a fegyelmi eljárás megindítását.

Tekintettel arra, hogy Gerdelics Ferenc, a szövetség Szakszervezeti Bizottságának titkára az intézőbizottság munkájában tovább nem vesz részt, a testület úgy határozott, hogy helyébe Szemerédi István szakmai csoportvezető lépjen.

A napirendi pontok megtárgyalása után került sor a bejelentésekre, ezekből néhányat kiemelünk.

Dr. Bódi István bejelentette, hogy az Egészségügyi Minisztérium IX. Önálló Szociálpolitikai Főosztályában átszervezés miatt néhány személyi változás történt. Dr. József Péter, szövetségünk volt instruktora a családvédelmi osztály vezetője lett. Dr. Kasza Ilona a rehabilitációs osztályt vezeti.

Dr. Csiky Károly lett szövetségünk új instruktora.

Ezután a főtítkár ismertette a várható külföldi utakat és a hozánk érkező külföldi delegációkról adott tájékoztatót. A programból kiemeljük, hogy hazánkban lesz az idén a szocialista országok vakügyi folyóiratai főszerkesztőinek és szerkesztőinek konferenciája.

A Vakok Jóléti Világtanácsának Európai Regionális Bizottsága augusztusban Oslóban tart tanácskozást, a Vakok Jóléti Világtanácsa pedig októberben Riadban tartja esedékes közgyűlését.

Ezekre az értekezletekre képviselőket küldünk. Bejelentette továbbá, hogy az NDK-ból egy szakembert szeretnénk meghívni a kutya-képző iskolába tapasztalatcserére. Elmondta továbbá, hogy szövetségünk Pinviczki György beválasztását javasolta a fővárosi, területi Rehabilitációs Bizottságba.

E sorok írója bejelentette, hogy Jakab Mihály, Szabolcs-Szatmár megyei szervezetünk titkára betegségére való hivatkozással lemondott tisztségéről. Eredményes munkáját megköszöntük és a megyei szervezet egyetértésével Takács Miklós elnökségi tagot bízunk meg a titkári teendőket ellátásával. Az ülés e tudósítás szerzőjének zárásával ért véget.

Szemerédi István

Beszámoló az 1983. évi Braille írás és olvasásversenyről

A Braille írásversenyen 11 személy vett részt, túlnyomó részben tanulók. Talán a versenyanyag nehézségi foka (Makkai Sándor Sárga vihar című regényéből egy párbeszéd) okozta, hogy a versenyzők nehezen tudtak megbirkózni a feladattal. A két felnőtt versenyző és egy-két tanuló írása volt csak értékelhető.

A bíráló bizottság elnöke, Gál Imre tanár megemlítette, hogy a következő versenyre alkalmasabb anyagot kell találni, melynek kiválasztásában majd segítséget nyújt.

Az írásverseny végeredménye a következő:

I. díj	Varga E. Katalin	500,— Ft
II. díj	Barna Mária	350,— Ft
III. díj	Magyar Csaba	250,— Ft
IV. díj	Varga Ernő	100,— Ft

A Braille olvasásversenyen 19 személy vett részt, — 11 tanuló és 9 felnőtt.

Feladatként Rideg Sándor a Tükörös szívű huszár története című novelláskötetének egy részletét kellett pontírásban elolvasni.

A tanulók kellemes meglepetést okoztak a vetélkedő folyamán. Izgalmas versengés alakult ki, mely annyira lekötötte a zsüri tagjait, hogy észre sem vették mennyire elröpült az idő. A találkozó 10 órakor kezdődött és délután fél 2-kor hirdetett eredményt a bizottság.

Az olvasási verseny eredménye a következő:

I. díj	Varga E. Katalin	500,— Ft
II. díj	Horváth Zsuzsanna	350,— Ft
III. díj	Major Krisztina tanuló	250,— Ft
IV. díj	Barna Mária	100,— Ft

Az olvasásverseny szoros küzdelme folytán még további három versenyző részesült ajándékban.

1984-ben vidéki versenyzők jelentkezését is várjuk.

Kiss Mihály

Búcsúzunk Sol

1983. december 12-én, hétfői napon kaptuk a megrendítő hírt: Solymos Dezső elvtárs, december 9-én, Egerben meghalt. Feleségével az előző napon Noszvajra utaztak kétheti üdülésre; az este beálló rosszullét utáni állapot másnap tovább rosszabbodott. Az infarktus tünetei jelentkeztek. Kórházba vitték, ott halt meg délután fél kettőkor.

Temetése január 17-én, délután 1 órakor volt Újpesten, a Megyeri úti temetőben. A Szociális Intézetek Központja saját halottjának tekintette. Búcsúztatót dr. Poór Sándor elvtárs, a központ igazgatója mondott, a Vakok és Gyengénlátók Országos Szövetségének képviselőjében — a dolgozók és a tagság nevében — ezen írás szerzője vett búcsút tőle. A búcsúztatás ünnepélyességét emelte a Szövetség Homérosz Kórusának két énekszáma is.

A két búcsúbeszéd teljes képet adott Solymos elvtárs életéről, munkásságáról. 1916. december 12-én, nyolcgyermekes család tagjaként született Budapesten. Vaksága miatt Budapesten és Bécsben tanult a vakok iskoláiban. Utóbbiban a német nyelvet sajátította el jó eredménnyel. A felszabadulást megelőző években dolgozott a Vakokat Gyámoló Országos Egyesületben is, a felszabadulást követően — rövid ideig — telefonközpontot is kezelt. A szövetség autonómiájának visszaállítását követően, 1953-ban idejött, tevékenységét a szövetség Budapesti és Pest Megyei Szervezetében, főleg mint titkár fejtette ki csaknem 10 éven át. Tagja volt azonban a vezetőségnek is, sok éven át a szövetség pártalapszervezetében a titkári funkciót töltötte be.

A vele sorsközösségben élőkért mindig örömmel és szívesen dolgozott. Segítőkészségéről és jóindulatáról ismertük mindannyian. Buzdította a tehetséges fiatalokat, eredményeiket számon tartotta, de idősebb tagtársaira is visszaemlékezett még évtizedek múltán is.

1963-ban az akkor még önállóan funkcionáló (Budapest, a Május 1. út 21. szám alatti) Vakok Állami Intézetéhez helyezték intézetvezetőnek. Munkatársaival itt jól szervezett, élénk diákéletet alakított ki. Az intézetet később a Hungária körúti női intézettel egyesítették. 1974-ig az egyesített intézetnek is vezetője volt. Egészségi állapotának gyengülése miatt ekkor az Újpesten mű-

Solymos Dezsőtől

ködő Állami Hadirokkant Otthonhoz helyezték át, ugyan- csak vezetőnek. Az intézetek irányításának két évtizede során is jelentős politikai, társadalmi feladatokat látott el. Több éven át tagja volt a Szociális Intézetek Központja és Budapesti Intézetei Közös Pártalapszervezeti vezetőségének; több cikluson át pedig a szakszervezeti bizottságban elnöki tisztséget töltött be.

Nyugdíjba menetele alkalmával több évtizedes munkásságát a párt, az egészségügyi kormányzat a Munka Érdemrend ezüst fokozata kitüntetéssel ismerte el. Tulajdonosa volt a szövetség által adományozott Louis Braille-emlékéremnek is.

Nem szakadt el a szövetségtől az intézeti munka évtizedeiben sem. 1950-től alapítótagként vett részt a sakkcsapat munkájában. 1970-ben a Budapesti és Pest megyei Szervezetnek elnöke lett. Újraválasztását 1982-ben már nem kérte, ám a szervezet küldötttertekezlete ekkor örökös tiszteletbeli elnökké választotta.

1977 utáni nyugdíjas éveiben egészségi állapota romlott, 1978-ban súlyos szívinfarktuson esett át. Ebből felépülve, munkát kért a szövetségben. Haláláig dolgozott a hangoskönyvtárban.

Hozzátartozói közül az elmúlt néhány évben többen haltak meg. Ezek a szomorú események is nagyon érzékennyé tették; úgy láttuk, hogy Gyula nevű öccsének 1981-ben bekövetkezett hirtelen halála nagyon megviselte.

Solymos Dezső halálával becsületes, tiszta, nyílt jellemű, őszinte és szeretetre méltó barátot, elvtársat veszítettünk. Emlékét megőrzi minden bizonnyal a temetésén jelen volt többszáz barát, tisztelő és ismerős. Őszintén kívánjuk, hogy társtalanul maradt özvegyének hozzon megnyugvást, megbékélést a gyógyító idő.

Kedves olvasóink! Solymos Dezsőné kérésének teszünk eleget azzal, hogy — nevében — lapunkban köszönjük meg a neki küldött részvétmegnyilvánulásokat és a temetésen való részvételt. Mint szóban is elmondta, szomorúságában nagyon jólesett a sok együttérző megnyilvánulás.

Dr. Bódi István

Ketten Baranyából...

A helyszínen teljesen ismeretlen volt számomra, természetesen vendéglátóim is. A beszélgetés formája is szokatlan volt.

A kölcsönös ismerkedés után, mindjárt arra voltam kíváncsi, ki, mennyire ismeri a Baranya megyei Szervezet történetét, mindennapi tevékenységét?

Többen telepedtünk le tagtársak az egyik helyiségbe társalogni, míg a szomszédos teremben a szokásos csütörtöki családi esten vigadtak az idősebb sorstársak, s néhány fiatal. Dr. Szigeti Györggyel, a megyei szervezet titkárával, és a szervezet két elnökségi tagjával beszélgettem el hosszabban, mint a vak-ügy lelkes elkötelezettjeivel...

— Paragi Andrásné: — Baleset következtében vesztettem el látásom nagy részét. 1966-ban rokkantam meg, két évre rá léptem be a szövetségbe, ahol 1972 óta vagyok elnökségi tag. Valamikor könyvelőként dolgoztam, aztán 69-ig otthon voltam rokkantsági nyugdíjon, amikor hatályba lépett a rendelet, hogy nyugdíj mellett vakok is vállalhatnak állást. Így lettem még abban az esztendőben telefonközpont kezelő a pécsi szolgáltató vállalatnál. Ott 11 évet töltöttem el, és most 3 éve vagyok a Dél-Dunántúli TŰZÉP Vállalatnál telefonkezelő.

— A szervezetben mi a feladata mint elnökségi tagnak?

— P. A.: — Hát meglehetősen keveset vállalhattam súlyos családi problémáim miatt. De a szervezet minden rendezvényén résztveszek, sorstársaimhoz családlátogatásokra járok, és kirándulásokon mint vezetőségi tag, ott vagyok.

— Mit tud a megyei szervezet megalakulásáról?

— P. A.: — Amikor megalakult, én még nem voltam tagja, de annyit elmondhatok, hogy nagyon mostoha körülmények közül kerül-

tünk mai helyünkre, gyönyörű környezetbe. A szervezeti életről pedig elmondhatom, hogy országosan elsők vagyunk a munkába állítás terén. Nagyon jó kapcsolataink épültek ki a városi és megyei Tanácsossal, az egészségügyi szervekkel. A klinikán közvetlenül dr. Harda adjunktussal tartjuk a szoros kapcsolatot, így ha valahol a megye egészségügyi hálózatában az orvosok kiszűrnék egy vak, vagy erősen gyengén látó embert, azonnal értesítenek bennünket. Az újabb, s főleg a fiatalabb sorstársakat igyekszünk beszervezni tagnak, és a közösségi életbe; s akit csak lehet, munkába állítunk. Minden hétfőn tartunk klubnapot a fiataloknak: sakkoznak, beszélgetnek, kártyáznak, zenét hallgatnak. Szervezünk a tagságnak ismeretterjesztő előadásokat.

...Itt szólt közbe segítőleg Görgényi Miklós:

— Legutóbb dr. Erdődi Gyula, pécsi levéltáros tartott érdekes, kétrészes előadást. Volt már irodalmi és egészségügyi felvilágosító előadásunk is. A mai családi esten prózai írásokat olvastak fel a sorstársaknak, s utána egy kicsit énekelgetnek zenére...

— Évente két belföldi, és egy külföldi kirándulást szervezünk. Mindig sikeresek ezek a kirándulások, ahová rengeteg olyan sorstárs is eljutott, aki addig soha nem mozgott ki otthonából! — vette vissza a szót Paragi Andrásné, akaratlanul is személyes élményeivel színesítve beszámolóját.

— Én magam nem jártam külföldön, de hazánkat szinte bejártam a szövetség szervezte túrista utak révén. Ezek a kirándulások általában nagyon jól sikerültek, szervezettek voltak. Jó ötlet volt, hogy minden ilyen út alkalmával egy-egy melegvizes fürdőhelyet is fölkerestünk, voltunk már pinceklubban is, ahol nagyon jól éreztük magunkat...

Görgényi Miklós folytatta ismét a tájékoztatást:

— Hát én, évszámokat nem tudok mondani, csak azt, hogy 1967-ben nagyon szerény körülmények között kezdtük a szervezeti életet,

egy kicsi, vizes üzeletheységben. Aztán örökség kapcsán pénzhez jutottunk, s így lett egy nagyon szép helyiségünk a Kossuth téren, Péccsett. Aztán amikor onnan minket kitéssékeltek, kaptuk ezt az épületet itt a Móricz Zsigmond utcában. De még régebbre is vissza tudok emlékezni: a legelső összejövetelekre, amikor nyilván a legaktívabb rétegeket tudtuk mozgósítani. A szövetségnek akkoriban, 1953-ban semmilyen feltáró munkája nem volt Péccsett és Baranya megyében, így nem tudták, hogy a területen hány látássérült élt. Én azzal próbálkoztam, hogy a postán megkérdeztem, kinek van ingyenes rádióhallgatási kedvezménye? Akkor kaptam egy listát, s így már elindulhattam sorstársaim felkutatására. Kaposvárott próbáltam megalakítani a Baranya megyei szervezetet. De akkoriban a feltételek nem nagyon kedveztek, hát nem sikerült...

— Önmagáról mit mondana el?

— Negyvennyolc éves vagyok. Én oktatok itt a Braille írás-olvasást. Az elnökségben — egyik kolleginával együtt — én teremtem meg a különböző programok tárgyi feltételeit. Ebbe beletartozik mondjuk egy klubnapon az enni- és innivalókról történő gondoskodás, de az is, hogy mindenki időben tudjon a rendezvényekről. Aztán nagyon szeretek telefonkezelőket tanítani. Eddig még minden évben szükség volt erre. Ha külföldi vendégek jártak nálunk, tolmácsolással is foglalkoztam...

— A következőkben a megyei szervezet titkárával folytatott beszélgetésemet adom közre.

Mit hoz a jövő Baranyában?

...Tettem föl a kérdést a megyei szervezet székházában Péccsett, miután múltról, jelenről már szóltak korábbi beszélgető partnereim. Ugyanis a Baranya megyei szerve-

zet, amely 1967-ben alakult meg, a legfiatalabb az országos szövetség keretében, eredményei mégis kiemelkedőek: nagyon kedvezőek a foglalkoztatás, és a szociális gondozás adatai, s a szervezet működésének tárgyi, és személyi feltételei. Ám e sikerekkel Baranya megyei tagtársaink koránt sem értek el céljaik maradéktalan megvalósulásához, mint azt dr. Szigeti György, a szervezet titkára hangsúlyozta:

— Egyik további célunk, hogy a még munkaképes sorstársak foglalkoztatását bedolgozó rendszerrel oldjuk meg, vagy lehetőség szerint részfoglalkozással. Természetesen e téren sem feledkezünk meg a falusi tagságról sem, sőt őket a szervezeti életbe, különböző kulturális és egyéb programjainkba is egyre inkább be akarjuk vonni, hogy érezzék; a szövetségi tagsághoz tartoznak. Felolvasó és hangoskönyvtári klubot szervezünk, hogy ezzel is segítsük otthonról való kimozdulásukat. Tárgyalások folynak a megyei könyvtárral a hangoskönyvkölcsönzői hálózat kiépítése érdekében. Lehetőség van arra, hogy az értelmiségi vakokat gazdasági munkaközösségekben foglalkoztassuk. Mert például Péccsett találunk olyan nyelvtanárokat, akik gmk-ba tömörülve, látó segítséggel oktathatnának. Így olyan minőségű emberek, mint Görgényi Miklós, akár angolul is fogadhatnák a telefonközpontba érkező hívásokat. A mentálhigiénés gondozást is odáig fejlesztjük, hogy a megyei szervezet pécsi székházában, minden második csütörtökön a tagtársakat orvos fogadja, aki gyógyszerrel írta föl, gondozná, s valamiféle pszichológusi tevékenységet is gyakorolna.

— Mindezeket összevetve, a foglalkoztatási rehabilitáció a legjobb úton halad megyei szervezetünkben a szövetség kollektív vezetésével és pedig olyan szemlélet alapján, hogy tagtársaink munkaképessége, munkaereje megfelelő anyagi és erkölcsi elismerés mellett, a társadalom, a népgazdaság számára értéket jelentsen! — mondta befejezősül dr. Szigeti György.

Akit csak a hangjáról ismernek

(Megjelent a PATEX ÚJSÁGBAN, a PAMUTTEXTIL MŰVEK DOLGOZÓINAK LAPJÁBAN 1983. november 7-én.)

KONORÓTH LÁSZLÓ

1946-ban, 12 éves korában éppen olyan egészséges, vidám, eleven gyermek volt, mint a hasonló korú társai, akikkel a koldsi hegyeket-völgyeket bejárta, ismerte annak minden szegletét. A gyermekkori tájakra, barátai arcára ma már csak emlékezni tud, soha többé nem láthatja a koldsi tájakat, tavasszal a rügy fakadását, a zöldellő erdőket, vagy az őszi lombhullajtást. Nem láthatja barátai arcát sem — pedig igen kíváncsi lenne, hogy változtak meg, milyen magasak lettek, soványak-e vagy kövérek?

Történt azon a bizonyos napon, hogy a környéken — ahol a háború vihara ugyanúgy végigsöpört, mint az ország bármely részén — talált egy fel nem robbant ágyúlövedéket, a gyermeki kíváncsiság — az a bizonyos kisördög — nagyon megbosszulta magát, miután a gyutacs kihúzása után kezében felrobbant a lövedék. Egy pillanat alatt elvesztette szemevilágát és jobb kezének alkarját. A gondos orvosi ápolás életét megmentette, de látását és kezét nem tudta visszaadni, így került be a vakok intézetébe, ahol iskolai tanulmányait, számára „új” módszerrel folytatta.

1953-ban került az OTP V. kerületi fiókjához telefonkezelőnek, ahol 17 évig dolgozott, innen gyomor- és epebetegség miatt leszázalékolták, ekkor mindössze 36 éves. Két évig nem dolgozott, ekkor keresett a budai gyár telefonkezelőt, e munkakör ellátására jelentkezett. Ennek már 11 éve, azóta ő a gyár és a külvilág közötti kapocs. Telefonközpontja 10 fővonallal rendelkezik, amellyel 100 mellékállomásra lehet kapcsolni és a szüntelenül csengő — beáramló — hívásokat olyan biztonságosan találja meg a

készülék tábláján, hogy egészséges szemű embernek is néha problémát jelentene kezelése. Vezetéknevét csak kevesen ismerték, ő mindenkinek „csak” Lacika. Ő a munkáját igazán komolyan veszi és lelkiismeretesen végzi, nem véletlenül kapunk olyan jelzéseket idegen vállalati partnerektől, akik a telefonkezelő udvariasságát és figyelmeségét dicsérik.

A budai gyár vezetősége értékelve és elismerve igen jó munkáját többször részesítette pénzjutalomban, majd 1978-ban a Szakma Kiváló Dolgozója kitüntetést kapta meg.

Munkakörével elégedett, szereti csinálni és ami a lényeg, sokáig szeretné csinálni. Kiegyensúlyozott embernek ismerjük, harmonikus családi életet él. Huszonhét éve házasságba, két felnőtt fia van, akikre büszke, hiszen bennük a Konoróth név folytatását tudja, akiket a szorgalmas, és becsületes munkára nevelt és tanított. A gyár valamilyeni fő- és mellékállomásán dolgozó munkatársainak nevében köszönik Konoróth Lászlónak eddigi munkáját és kívánjuk, hogy még sokáig munkálkodjon közöttünk. —cze—

KÖZÉRDEKŰ TÁJÉKOZTATÁS

(Megjelent a KERESKEDELMI ÉRTESÍTŐ 1983. 27. számában.)

A Vakok és Gyengénlátók Országos Szövetsége azzal a kéréssel fordult a Belkereskedelmi Minisztériumhoz, hogy a kereskedelmi és vendéglátóipari dolgozókhöz intézett felhívással segítse elő a vakvezető kutyával közlekedő tagtársaiknak a kereskedelmi egységekben történő kiszolgálását.

A szövetség kérését a Minisztérium támogatja és az Egészségügyi Minisztériummal, valamint az Országos Élelmezés és Táplálkozás Tudományi intézettel egyetértésben az alábbi felhívást tesszük közzé.

A kereskedelmi és vendéglátó hálózatban egyaránt a vak és gyengénlátó emberek vásárlását, illetve fogyasztását, valamint az üzletekben való közlekedését a kereskedel-

mi dolgozók segítőkész magatartásával, megértéssel támogassák. Ennek megfelelően:

— az önkiszolgáló élelmiszerboltokban, ABC-áruházakban a vak emberek a csomagoló részben a pénztárak vonaláig közlekedhetnek kutyával. Ajánlatos, hogy kérésükre egy bolti dolgozó segítse a vak ember kívánságának megfelelő bevásárlást. Ily módon elkerülhető, hogy a kutya a konzolok közé belépjen.

— A hagyományos rendszerű élelmiszer üzletekbe — tekintettel arra, hogy az eladópultot a kutya nem éri fel, — a vak ember a kutya segítségével bemehet és vásárolhat.

— A piacokon és csarnokokban a vakok és gyengénlátók kutyával is közlekedhetnek.

— Az önkiszolgáló iparcikk üzletekben, s az áruházak iparcikk osztályain a kutya elkísérheti gazdáját az eladótérbe.

— A vendéglátó egységekben szintén ne akadályozzák a vakvezető kutyák belépését. Lehetőleg a bejárathoz közeli asztalnál biztosítsanak helyet a kutyák gazdáinak.

— A szállodákban és egyéb kereskedelmi szálláshelyeken a vak ember és kutyája biztonságos elhelyezéséről a portás kellő megértéssel gondoskodik. Méltányosnak tartanánk, ha a vakvezető kutyák elhelyezéséért a szállodai parati vállalatok és utazási irodák külön díjat nem számolnának fel.

Természetesen valamennyi kereskedelmi és vendéglátó objektum használatánál a vak ember köteles kutyáját teljes felszerszámozással — a szájkosarat is beleértve — közvetlenül maga mellett tartani.

Javasoljuk, hogy valamennyi kereskedelmi gazdálkodó szervezetnél engedélyezzék, hogy a vak munkavállaló (telefonkezelő stb.) a munkaidő tartama alatt — a helyi adottságtól függően — a vakvezető kutyát maga mellett tarthassa.

A kereskedelmi dolgozók a vakokat és gyengénlátókat, illetve valamennyi rokkant embert megkülönböztetett figyelemmel és lehetőleg soron kívül szolgálják ki.

LÁZAR SÁNDORNÉ

Svájc, 1983 október

Francia Svájc kulturális és ke-
reskedelmi centruma, a Genfi-tó
központja Lausanne. A város han-
gulata kedélyes, franciás s talán
bensőségesebb is, mint más svájci
város. Nem a tó partjára épült ki,
hanem a mellette fekvő dombra,
így elhelyezkedése furcsa, az utcái
le- és felívelnek. A szűk kis ka-
nyargós, patinás utcácskák jelleg-
zetes képet adnak az egész város-
nak, s az idegennek nehéz tájéko-
zódni. Erre a bájos rendezetlenség-
re koronát a hatalmas székesegyház
monumentális épülete teszi fel. Ez
a székesegyház Svájc legrangosabb
műemléke. Ottjártamkor, egy keddi
nap délelőttjén éppen koncertet
rendeztek itt, s a katedrális zsú-
folásig megtelt. Az épület előtti
téren ma terasz van kiképezve, s
a kilátás innen a városra csodála-
tos. Ez a terület valaha temető
volt. A teraszról zárt falépcső ve-
zet le az óvárosba a Palaud térre,
ahol a városháza is található. Mint
annyi más svájci városban, — itt
is az egyik térre néző ház falán ze-
nélő óra jelzi az idő múlását. Az
óra kedves figurái minden alkalmal-
lammal ütemes indulószerű zenére
megjelennek. A tó partján — is-
merőseim elmondása szerint —
csillagászati áron lehet telket vásá-
rolni, s a tavon, — ameddig a szem
ellát csónak csónakot ér. Az itte-
niek igazi víz mellett élő embe-
rek. Nyáron az úszás, csónakázás,
— télen a korcsolyázás, sielés leg-
több család szórakozása.

1900-ban Georgine Maillifer eb-
ben a városban alapított egy ott-
hont vakok részére.

„Mi a hajnal? A hajnal egy olyan
dolog, melyet nagyon nehéz meg-
határozni vak embernek. Nekem
valami olyan világot dolgot jelent,
mint az öröm, melyet újra érzünk
minden jónak a kezdetén.”

Suzanne — egy teljesen vak
svájci kislány nyilatkozta ezeket a
megrendítően szép, költői gondola-

tokat. Susanne ebben a fent emlí-
tett vakok otthonában él. Az ott-
hon jelenlegi igazgatója — Maurice
Pannatier Maillifer úr, — végig-
vezetett az intézetén.

Idők folyamán az alaplétesít-
ményhez több társépületet építettek,
így alakult ki az az épületkom-
plexum, melyben óvodáskortól fog-
lalkoznak a vak és gyengénlátó
emberekkel.

Külön épületrészben élnek a
gyermekek, külön a felnőtt nők és
férfiak. Az iskoláskorúak oktatása
4—5 fős — korok szerint osztott —
csoportokban történik, egy pedagó-
gus irányításával. A felnőtt lakók
a házi teendőikön kívül szervezett
formában a főépület földszinti
üzemrészében dolgoznak, ahol fő
tevékenységként favázu székek hát-
támláját és ülőrészét szövik be nád-
fonattal. Készítenek új székeket is,
de többnyire antik bútorok helyre-
állítását végzik.

E munka mellett háncsfonatú
székeket, különböző méretű kosara-
kat és keféket is készítenek.

Az egymásból nyíló munkater-
mekben 7—8 fő dolgozik együtt,
akik különböző — de egymáshoz
kapcsolódó résztevékenységet vé-
geznek. Van aki a háncs és raffia-
szálakat fonja, van aki a kész fo-
nalból alakítja ki a kosarat, vagy
szék ülőrészét. Csodálatosan szép
kész munkákat láttam; székeket, s
a kosarak megannyi változatát, vi-
rágtartókat, különböző formájú ke-
féket.

Ebben az üzemrészben túlnyo-
móan férfiak dolgoztak, nemlátók
vagy gyengénlátók, de néhányuknál
más sérülés, betegség is tapasztal-
ható volt.

Igen sok siket-vak munkással ta-
lálkoztam. A kíséretemben levő szo-
ciális nővér a siket vakok számára
szerkesztett Braille géppel jelezte
egyik munkásnak érkezésünket, aki
amint jelenlétünket észlelte, szívé-
lyesen köszöntött bennünket.

Az otthon lakói igen jó körülmé-
nyek között élnek itt. Kulturális
rendezvényeiket az otthon külön
erre a célra létesített termében bo-
nyolítják le.

A gyermekek és felnőttek részére
egyaránt rendelkezésre áll a torna-
terem és uszoda, melyből jó idő
esetén közvetlenül az otthont kö-
rülvevő nagy területű és szépen
gondozott parkra jutnak ki az la-
kók.

Októberben — iskolai szünet lé-
vén — az iskoláskorúak vakáción
voltak.

Lausanne-ban működik egy han-
goskönyvtár, ahonnan a Svájc te-
rületén élő francia nyelvű vakok
és gyengénlátók címére postán küldi-
dik el a kazettákat, melyek egy-
egy irodalmi művet teljes terjede-
lemben tartalmaznak. Ez a könyv-
tár a Laurent Bernet nevű viselő
alapítvány. A kölcsönzés ingyenes,
kölcsönzési idő 1 hónap. Francine
Cardis asszony a könyvtár vezetője
megmutatta azokat a készülékeket,
melyekkel a kazettás felvételeket ké-
szítik. A könyvtári tagok minden
évben katalógust kapnak kézhez,
melyben a kikölcsönözhető művek
címei szerepelnek.

A könyvtár adminisztrációját, a
ki- és beérkező anyagok nyilvántar-
tását a könyvtár dolgozói végzik,
pontos felméréseket vezetnek, köz-
tük van gyengénlátó és vak mun-
katárs is.

A felmérések különösen a könyv-
tári tagok irodalmi érdeklődésére
vonatkoznak. Időközönként kérdő-
íveket küldenek ki a tagoknak, je-
löljék meg, melyek azok a terüle-
tek, irodalmi művek ami iránt leg-
nagyobb az érdeklődésük.

A fentieket figyelembe véve bő-
vítik a könyvtár állományát. A ta-
nulók számára tankönyvek is sze-
relnének a hangoskönyvtár kataló-
gusában.

Kölcsönözhető a „Ma Hangja”
nevű hangos újság is, melyet szin-
tén a könyvtár dolgozói szerkesz-
tenek.

A Lausanne-ban működő vakok
iskolája a környék egyik legmoder-
nebb épülete, 1978-ban épült. Igaz-
gatónője Bujard asszony, elmondta,

hogy az iskola egy vakok részére épített intézményrendszer tagja.

Lausanne óvárosában található egy lakónegyed, melyben ez az iskola, szemészeti klinika, üzlet s a vakok és gyengénlátók otthonai közel egy-egy utcányi távolságra vannak egymástól. Ebben a kerületben a vakok nem elszigetelten élnek, hanem bekapcsolódva a kerület többi lakójának életébe.

Az iskola a legmodernebb felszerelésekkel dolgozik. Itt is minden csoporttal, — 4—5 gyerekkel — külön pedagógus foglalkozik. A délelőtti tanítás pontosan délben befejeződik, a tanulók ebédelni hazamennek, általában csoportosan, de néhányan a portán címmel ellátott kis kartont kapnak kézhez, s az épület előtt várakozó taxis ez alapján hozza-viszi őket.

Az iskola és a társintézmények szintén alapítványok. Lausanne-tól Genfig 50 km hosszú út halad párhuzamosan a tó partján. Ez az út, Svájc leghíresebb szőlőtermő vidékén megy keresztül. A szőlőskertek lehúzódnak egészen a tó partjáig, — ott csillog őszi napfényben a valószínűtlenül kék víz, s mögötte az égbenyúló havas hegycsúcsok emelkednek. A látvány lenyűgöző. Közeledve Genfhez, a tó 2 km-re szűkül és legdélibb partján hagyja el a nyugati irányba kanyarodó Rhône folyó.

A Genfi-tó, majd a Rhône kettészeli a várost. A két részt hidak kötik össze, s a tó elkeskenyedésénél tavasztól ősziig működik a Genf jelképévé vált szökőkút. Nem messze innen a tavat szegélyező parkban van a híres virágóra, mely mindig pontosan jár, amit a kb. 2 méteres másodpercmutató is jelez. Az óra számlapja élő virágokból áll, átmérője 4—5 méter.

A tavat 2—3 kilométerre megközelíti a francia határ mindkét oldalról, így a város kellőképpen nem tud terjeszkedni, fejlődni.

Genf. Ha ezt a városnevet mostanában halljuk, önkéntelenül a le szerelési tárgyalások jutnak eszünkbe. Kétségtelen, hogy az emberek gondolatait most ez foglalkoztatja leginkább.

A nemzetközi szervezetek székhelyei is Genfben találhatók, így az UNESCO, a Nemzetközi Munkaügyi Hivatal, az Egészségügyi Világszervezet, a Nemzetközi Vöröskereszt. Nem múlik el nap, hogy valamilyen nemzetközi tanácskozás ne lenne a városban. A lakók ebből nem sokat vesznek észre, megszokták már, hogy a város a világ érdeklődésének középpontjában van. Élik megszokott hétköznapi életüket, dolgoznak, tanulnak, ügyet intéznek, vásárolnak, eladnak, mint bármely városban a világon.

Genfnek ezer arca van, a végletek, ellentmondások városa. Lehet azt mondani, hogy a csillogás, a fény, a gazdagság fővárosa, de mint legtöbb nyugati nagyvárosra, erre is jellemző a csoportokba verődött fiatalok rögtönzött utcai koncertje, akik így keresik meg a megélhetésükhöz szükséges pénzt.

Roskadoznak a kirakatok aranytól és drágakövektől, de van munkanélküli is.

Ellentmondásaitól eltekintve Genf csodálatos város. Egyik kertvárosában építették fel nemrégiben a vakok bentlakásos otthonát. Idős nőket gondoznak itt. Az épületet nagy park veszi körül, melynek útjait korlátok szegélyezik, a sétálgató gondozottak jobb tájékozódása céljából.

Kényelmes, tágas helyiségei vannak az otthonnak. Megismerkedtem az egyik lakóval, aki beinvitált barátságos, erkélyes szobájába. Beszélgetésünk közben megmutatta, hogy szabadidejében nemlátó kisgyermek számára készít babaruhákat, sapkákat, sálakat. Ezeket többszínű fonalból horgolja vagy köti.

Az otthon mellett, — látogatásunk napján vásárral egybekötött kiállítást rendeztek, melyet a Genfben és környékén lakók nagy számban tekintettek meg.

Ezen a kiállításon a genfi kantonban élő vakok, gyengénlátók és hozzátartozóik által otthon készített termékeket mutatták be és árulták.

Láttam itt sokféle méretű kosarat, speciális keféket, seprűket. Sokan kézimunkákat hoztak el, mak-

ramét, szőttést, hímzéseket, de volt aki saját gazdasága termékeivel jelent meg. Ez utóbbiak cserepes virágot, palackozott bort, sőt saját készítésű hentesárut is árultak.

A hangulat kedélyes és bensőséges volt. Az árak szerények, — a legkisebb jövedelmű emberek pénztárcájához alkalmazkodtak. Aki elfáradt a kiállítás melletti büfében fogyaszthatott üdítőt, szendvicset. Az épület másik szintjén levő nagy teremben, optikai és egyéb segéd-eszközök bemutatója és vására zajlott.

Volt itt a legegyszerűbb gyermekjátéktól a legmodernebb vibrációs érzékelő szerkezetig sok-sok segédeszköz. Az elektronikus eszközök igen drágák, nem minden ember számára elérhetőek, a nagyító lencsék viszonylag olcsón kaphatók.

A fenti segédeszközöket magáncégek, többnyire kisiparosok mutatták be és forgalmazták. Szórolapok segítségével ismertették a kiállításon szereplő áruikat. Az érdeklődés igen nagy volt, különösen az olcsóbb eszközök iránt.

A vakok és gyengénlátók ellátására szolgáló segédeszközöket minden kantonban a helyi szövetségtől lehet beszerezni, ahol kisebb raktárkészlet áll rendelkezésre. Ebből katalógus segítségével választhat mindenki a neki szükséges eszközökből, melyben az árak is fel vannak tüntetve. E katalógus tartalmazza a ponttal bejelzett centimétertől a hőszabályozós vasalóig a segédeszközök széles skáláját. Található benne elektromos Braille írógép s természetesen a vakok számára készített kar- és asztali órák megannyi változata is.

Svájci tartózkodásom alatt sok hasznos tapasztalatot szereztem, Michéle du Bois asszony, — a Lausanne-i Vakok Szövetsége, a „Secretariat Suisse romande” titkára — segítségével, valamint Marlyse Jament asszonynak, a szociális szolgálat vezetőjének közreműködésével. Mindketten elkísértek fent említett látogatásokra, segítségemre voltak a hasznos információk megszerzésében.

Versmondó verseny

Szövetségünk budapesti székházában 1984. április 15-én, vasárnap délelőtt fél 11 órai kezdettel versmondó versenyt rendezünk.

Az elmúlt évi sikeres vetélkedő résztvevőire számítunk, de szívesen látjuk az újonnan jelentkezőket is.

Az elmúlt évben a vidékiek aráyszáma volt a nagyobb, reméljük a budapestiek kedve is megjött azóta.

Kérjük, hogy elsősorban Juhász

Gyula és Babits Mihály verseiből válasszanak, de lehet műsorra tűzni a világirodalom bármelyik költeményét, balladáját, beleértve a népballadákat is.

Szendvicsek és üdítő italok várják a résztvevőket.

Jó versenyzést kívánunk s hasonló színvonalat, mint az 1983-as évben!

Kiss Mihály

c) síkírásban középtávolsággal gépelt 6 oldalnál.

3. Egy szerző több beküldött pályamunka esetén egy díjban részesülhet.

Vers (költemény) pályázat.

1. A pályaművek bármely műfajban írott versek, költemények lehetnek.

2. Témájukat és terjedelmüket a szerző választja meg, azonban a terjedelem ne legyen több 110–120 síkírású sornál.

3. A pályázatra legalább 3 verset kell beküldeni a fent jelölt terjedelemben.

Mind a verses mind a prózai munkák jutalmazására három díjat adunk ki.

A pályázók külön jeligével verset és prózai művet is küldhetnek be.

A pályaművet tartalmazó borítékra, valamint a szerző személyi adatait tartalmazó másik borítékra a pályázó írja rá jeligéjét, valamint; Irodalmi pályázat, vers; Irodalmi pályázat, próza.

Az elbíráláskor csak olyan műveket vehetünk figyelembe, amelyek eddig nyilvános műsorból nem szerepeltek, sem nyomtatásban (beleértve szövetségi kiadványainkat is) nem jelentek meg.

A beérkező munkák elbírálására irodalmi életünk jeles szakembereit kérjük fel.

A műveket a Vakok és Gyengénlátók Országos Szövetsége címére Budapest, 1146 Május 1. út 47. kérjük beküldeni.

A díjazott műveket folyamatosan közöljük az Irodalmi Értesítőben és a Vakok Világa c. folyóirat síkírású vátozatában.

Beküldési határidő 1984. szeptember 30.

Csak jól olvasható, hibátlan pályaműveket fogadunk el.

Országos Szövetség

Felhívás

Irodalmi pályázatainkon rendszeresen résztvevő tagjaink, akik szinte hivatásszerűen írnak és beküldött alkotásaikkal országos versenyek nyertesei, kérjük, hogy eddigi munkáikból egy válogatást küldjenek el címünkre: Budapest, XIV. kerület Május 1. út 47. 1146

A beküldött írásokból egy gyűjteményes kötet kiadását tervezzük.

Beküldési határidő 1984. augusztus 31.

Orvosi gyémántdiploma

Késve érkezett a hír szerkesztőségünkbe, de nagy örömmel adjuk közre, hogy kedves sorstársnőnknek, dr. Gönczi Aladárné dr. Madarász Erzsébet nyugdíjas főorvosnőnek 1983. november 18-án ünnepélyes keretek között nyújtották át a Semmelweis Orvostudományi

Egyetem dísztermében a gyémántdiplomát. Mint a Vakok Világa című folyóirat éveken át értékes cikkírójának, valamint a sorstársak mindenkor szíves és készséges segítőjének szeretettel gratulálunk és jó egészséget kívánunk.

Irodalmi pályázat

A Vakok és Gyengénlátók Országos Szövetsége 1984-ben tagjai részére Irodalmi Pályázatot hirdet próza (novella) és vers kategóriákban az alábbi feltételekkel:

Próza (novella) pályázat.

1. A pályamű bármely prózai for-

mában írott irodalmi alkotás lehet; novella, karcolat stb.

2. Terjedelme ne legyen több:

a) 28 soros táblával írott 15 lapnál,

b) pontirógéppel írott 15 lapnál,

VÁRADI PÉTERNÉ

A család szerepe az egészséges életmód kialakításában

címmel hallhattunk — szakmai szempontból is — igen érdekes előadásokat a TIT Természettudományi Stúdió Körtermében, 1983. nov. 24-én.

Az előadói konferenciára szövetésünk a Magyar Vöröskereszt Országos Vezetőségétől kapta a meghívót. Az előadásokat az Alkoholizmus Elleni Állami Bizottság Családvédelmi — és Rehabilitációs Albizottságának, a TIT Pszichológiai — Pedagógiai és Demográfiai — Szociológiai Választmányának, valamint a Magyar Pedagógiai Társaság Családi Nevelési Szakosztályának előadói tartották.

Andorka Rudolf osztályvezető, az Alkoholizmus Elleni Állami Bizottság tudományos albizottságának elnöke „A társadalmi beilleszkedési zavarokról folyó kutatás tapasztalatai” című előadásában részletezte a társadalmi beilleszkedési zavarok összefoglaló név alatt értendő problémák sokrétűségét. E kategóriába tartozik: az öngyilkosság, az alkoholizmus, a mentális (ideg-elme) betegségek, a bűnözés és a veszélyeztetett fiatalok problémaköre.

Az előadó elmondta, hogy 1982-ben 4659-en haltak meg öngyilkosság következtében, az össznépszerűség tekintetében minden 33-ik ember öngyilkosságban halt meg. Magyarország világviszonylatban is az elsők közé tartozik e vonatkozásban. Az alkoholisták száma 25—30 év óta egyenletesen emelkedik, ez az arány 1982-ben kissé csökkent. Az alkoholisták számáról csak becslési adatok állnak rendelkezésünkre. Kétféle becslési módszer használatos; az egyik a májzsugorodásban megbetegedettek számának alapján, ami kb. 300 000-re tehető, a másik módszer eredményeképpen két számadatot kapunk: a szeszital-fogyasztás mértéke

dl mennyiségű alkoholban mérve, kb. 200 000 a fogyasztók száma, és 500 000 azoké, akik aránylag kisebb, cl-ben mérhető alkoholt fogyasztanak.

Ha a lakosság tényleges fogyasztását vesszük figyelembe, akkor annak 10%-a alkohol teszi ki.

A számok ijesztőek, némi javulás tapasztalható az 1978. évi áremelések után, az alkoholfogyasztás terén.

A mentális betegek számáról is csak hozzávetőleges adataink vannak. Az elmebeteg-gondozókban 110 000 beteget gondoznak.

Hazánkban a felnőtt lakosság 44%-a szenved valamilyen betegségben!

A társadalmi beilleszkedési zavarok negyedik csoportjába a bűnözés problémaköre tartozik. 1982-ben 60 000 volt az elítéltek száma, e szomorú adatot enyhíti az a tény, hogy ebből csak 5000 embert ítéltek 1 évnél hosszabb büntetésre. A fiatalkori bűnözés emelkedik, valamint a közvéleményt nyugtalanító betöréses lopások száma is emelkedő tendenciát mutat.

A veszélyeztetett gyermekek számát illetően az előadó elmondta, hogy 1982-ben 32 000 állami gondozottat tartottak nyilván, 17 000 gyermek számára folyósítanak rendszeres nevelési segélyt. Átlagosan 80 000-re tehető a veszélyeztetett gyermekek száma.

A társadalmi beilleszkedési zavarok kutatásánál kétféle elméletet fogadtak el: egyik, hogyha a társadalmi normák szabályozó ereje meggyengül, ennek következtében fellépnek a beilleszkedési zavarok. El kell mondani, hogy gazdasági, társadalmi fejlődésünk bizonyos fokú kedvezőtlen velejárói a beilleszkedési zavarok. A másik ok, hogy a társadalom tagjai az általánosan

elfogadott célokat legálisan nem tudják elérni, melynek következménye: a megoldatlan problémák feszültséget szülnek.

Egyes társadalmi beilleszkedési zavarok sajátos kulturális hagyománnyal is rendelkeznek hazánkban. Az öngyilkosságra például pozitív történelmi példák vannak (Széchenyi, vagy a nemrég meghalt Latinovics). Ivási kultúránknak is hagyományai vannak. Szerencsére a bűnözés és a kábítószerfogyasztás hazánkban nem rendelkezik kulturális hagyománnyal.

A társadalmi beilleszkedési zavarokra a következő mikro szintű magyarázatokkal szolgálhatunk.

1. Legmélyebb gyökér a szocializációs (a csecsemőkortól a felnőtté válásig tartó folyamat) zavarában keresendő.

2. Akut stressz állapot (hirtelen fellépő feszültséghelyzet), amelyből menekül az egyén valamelyik beilleszkedési zavarba. Az ok általában a családi konfliktusokban kereshető.

3. A család kultúrája: a szülők alkoholisták, vagy nagyivók, öngyilkosság előfordult a családban, valamilyen mentális betegség; mindezek vezethetnek magához a problematikus helyzethez.

A jövőre vonatkozó javaslat; a családot kívánják erősíteni, támogatni, a Nevelési Tanácsadók mintájára Családvédelmi Központokat hoznak létre. Befejezésül, mintegy összegezve az elhangzottakat az előadó elmondta, hogy a család átalakult, az átalakulás következményeit feszültségmentessé kell tenni, erősíteni a társadalom legkisebb sejtjét, hogy feladatait el tudja végezni. Számomra ez az előadás nagyon érdekes mondanivalójú, értékes, megdöbbentő adatokat tartalmazó volt, ezért ismertettem részleteiben is.

Popper Péter egyetemi docens, a Pszichológiai Választmány tagja: „A család, mint nevelő közösség” című, igen érdekes előadásában elmondta, hogy korunkban a társadalmi ideálok jelentőségének növekedésével együtt jár a pszichés

NŐK RÉSZÉRE

(lelki) betegségek növekedésének aránya. Megnő az én szerepének jelentősége. A társadalmi feszültségeket csak az érett, a magas szinten szocializált személyiség képes elviselni. A vágyak és lehetőségek megvalósításának eshetősége nem egyeztethető össze, kialakulhat a frusztrációs (feszültség) helyzet, ami valamelyik társadalmi beilleszkedési zavarhoz vezet.

A család, mint struktúra (felépítmény) perdöntő a szocializációs zavarokban. A női szerep kialakításában, az emancipáció kérdésében pedagógiai zűrzavar van. A nő nem tudja összeegyeztetni a társadalmi és családi funkcióját, mindez feszültséget eredményez.

A válások következtében romlik az emberek kompromisszumképessége, az emberi szerep egyre személytelenebbé válik.

Az átalakulóban levő család problémái:

— Büntudatos szülők, akik anyagiakkal kompenzálják büntudatukat. A szocializáció szempontjából rossz a modellképzés; a gyerek követel, a fiatal sokáig kötődik családjához, elsősorban az anyagiak miatt.

— Generációs attitűd-váltás (vélemény, nézet) van. A korábbi generáció óhajtotta a felnőtté válást, a minél előbbi önállósulást, ma a motiváltság (indítékok által irányított cselekvés) az, hogy nyújtani a teneager korszakot.

— A család nevelési effektusa (befolyása) nő, vagy csökken.

— A családok csúcsértékei a lelki konfliktusok következtében felbuktak. Csúcsértékek: az érzelmi kapcsolatokra épülő család, az erkölcsi értékek szerint nevelő család, a produkcióra orientált (irányított) család. A produkciós kapcsolatokra épülő családtípus társadalmunkban egyre gyakoribb, sajnos háttérbe szorul az érzelmi és erkölcsi értékeket előnybe helyező családtípus.

Megoldásként ajánlatos lenne a régi kollégiumi rendszer visszaállítása, amely nemcsak a családi értékrend helyreállítását kompenzál-

ná, hanem az állami gondozottak stigmatizációját (jel, bélyeg) is megszüntetné.

Palotay Ferencné főiskolai docens, a MPT Családi Nevelési Szakosztályának tagja, „Az egészséges családi életre nevelés” című előadásában az iskola és a család egészséges nevelő funkciójáról, feladatairól szolt. Elmondta, többek között, hogy a mai családok funkciózavarral küzdenek; rosszul gazdálkodnak az emberi energiával, sok esetben elhárítják maguktól a felelősséget.

Az iskola nevelő szerepe nem törekedhet a teljességre, csak részfeladatok megvalósítója lehet. 3-tól 8. osztályig az osztályfőnöki órákon foglalkoznak a családi életre neveléssel. Ezek az órák a jog és az egészségügy képviselői meghívottként tanácsaikkal, véleményükkel résztvesznek. Az iskolai modellérték hiányos a gyerekek számára, a pálya elnőiesedése miatt nincs meg a férfiideál a gyerekek előtt.

Utolsó előadásként hangzott el „A

családgondozó védőnő szerepe a családi nevelésben” címmel Szél Sándorné főiskolai docensnek, az MPT Családi Nevelési Szakosztálya tagjának előadása.

A családgondozó védőnő feladata az egészséges életmódra nevelés, a cél elérését segítő feladatok megismertetése, az objektív és szubjektív feltételek megteremtésének segítése. A védőnő próbálja meg a szülőkkel elfogadtatni a családban élő gyermekek életkori sajátosságait, ezzel is segítve az egészséges szemléletmód kialakítását.

Sajnos a jelenlegi képzési rendszerben nem készítik fel a védőnőket a családdal való foglalkozásra, a fogyatékos gyermek nevelési gondjára, az alkoholista családok problematikájára, továbbá az empátias készség kialakítására.

Nagyon értékes, súlyos gondokat megvilágító, megoldásokat sejtető, egyes esetekben a konkrét segítő megvalósítást irányjelző teendőkről hallhattunk ezen a napon. Köszönöm, hogy részt vehettem.

Felhívás ➤

Felhívjuk az érdeklődők figyelmét, hogy szövetségünk idén is szervez gyógymasszörképző tanfolyamot. A szorgalmi idő 1984. szeptemberétől 1985. szeptemberéig tart. A két utolsó hónap kórházi gyakorlat lesz. A felvételi vizsgákra májusban kerül sor.

Jelentkezni lehet 18-tól 35 éves korig lehetőleg érettségivel rendelkező nőknek és férfiaknak, de jelentkezhetnek olyan személyek is, akik az általános iskolát jó eredménnyel végezték el.

A tanfolyamon részt venni kívánók közöljék pontos címüket, hogy értesíteni tudjuk őket a felvételi vizsgák időpontjáról.

Felhívjuk olvasóink figyelmét, hogy a Tudományos Ismeretterjesztő Társulat előadója dr. Maksay László ismeretterjesztő előadást tart szövetségünk székházában.

Az előadás címe: A fáraó sírja (Tut Anch Amon) Történelmi körkép Egyiptom koráról a fáraók idejéből.

Az előadás időpontja: március 25., vasárnap délután fél 4 óra.

◀ Felhívás

Nonna

HENTSCHEL
1984. 8.

KÁRPÁTI TÜNDE

Emlékhangverseny Ungár Imre születésének 75. évfordulója alkalmából

A Pesti Vigadó ünnepi fényárba öltözött 1984. január 23-án este. A vörös bársonyszőnyegen, tükrök és opálüveg-kandeláberek kettős sorfala közt igyekezett föl a zenebarátok — most talán különösen ünnepélyes serege, a nagyterem pazarul kivilágított szentélyébe. Nem túlzás illet mondani, mikor az est koncertjét olyan nagy ember, muzsikus, és pedagógus emlékének szentelték, amilyen a sokunk által ismert és szeretett Ungár Imre professzor volt.

A díszes meghívó gazdag programot ígért, — oly műveket, melyeket a mester is különös szeretettel játszott koncertjein. Két olyan pianista társult az emlékhangverseny létrehozásához, aki tanára szellemét megőrizte, és a mai napig pódiumművészként továbbajándékozója e nemes örökségnek: Baranyay László és Németh Tamás.

Zsúfolásig megtelt a terem. Zenei életünk kiválóságai a proscenium páholyban, s a közönség sorában elvegyülve hallgatták Baranyay László rövid megemlékezését Ungár Imréről, aki azt vallotta: teljes emberi életet kell élni, vállalunk saját magunkat, egyéni „bélyegünket” amivel a sors megajándékozott. Így beteljesítve tehetségünket válhatunk „legjobb önmagunkká”. Tóth Aladár, Fischer Annie, Szabolcsi Bence baráti körében, éjszakákba nyúló beszélgetések és muzsikálások tették Ungár Imre szellemét ragyogóvá, nyitottá, zenélését elmélyültté, örök értékek hű tolmácsává. Mint tanár, növendékeit szüntelenül a legmagasabb cél elérésére biztatta, fanatikusan hitt bennük, humánus módon gondjukat viselte, szólt értük, küzdött, hogy a benne felhalmozódott szépséget átmentse tanítványain keresztül a világba. Előjátszott, — a zenei él-

mény hatását nagyobbra becsülte minden magyarázatnál. Elképzeléseit nem erőszakolta a fiatal művészjelöltekre, hitte: a tehetség, a szorgalom és az idő egyéni arculatot ad tanítványainak.

A bevezető beszéd — mely viharos tapsot aratott — a koncert folyamán, mint „prófécia”, igazságában beteljesedett.

Németh Tamás lépett először pódiumra. Méltó tisztelgésnént Bach: b-moll Prrelúdium és fúgáját játszotta a Wohltemperiertes Klavier I. kötetéből. A mű rezignált szépsége, a plasztikus szólamvezetés és a csodálatos zongorahang, a hallgatóságot magával ragadta. Akik emlékeznek Ungár Imre előadásában e darabra — elmondhatják, méltó kezekbe került az örökség. Beethoven op. 110 Asz-dur Szonátája ezt az érzésünket méginkább igazolta. A II. tétel nemessége s a Finale fúgája erőteljes és érzékeny, hatásában briliáns előadás volt.

Baranyay László vette át a „stafétabotot”, az ő interpretációjában Beethoven — szintén késői — op. 111-es c-moll Szonátáját hallottuk. Érdekes volt a két tanítvány játéka egymás után. Itt éreztem meg Ungár Imre módszerének igazságát: az egyéniség tiszteletét. Ez a szonáta merőben más felfogást tükrözött. Ragyogó pianisztikus teljesítmény volt, — a II. tételben egy kis stílárís tévedéssel, ami a mű lelkendező örömét a jazz hatása felé vitte, — de a művészi szabadság mindenkinek megadatik.

A szünetben a szólolistákat zenei életünk kiválóságai köszöntötték. Lakatos Éva, a Filharmónia igazgatónöje, Fischer Annie és Fischer Magda, Kármán György, Durkó Zsolt, egykori tanítványok, Solymos

Péter zongoraművész, felsorolni is sok lenne a művészbárátok, kritikusok, kollégák gratulációit.

A szünet utáni nyitótaps Németh Tamásnak szólt, aki Ungár Imre talán legkedvesebb zeneszerzőjétől — Chopintól — játszott egy csokorra valót. A b-moll Nocturn, az a-moll és C-dur Mazurka költőisége, a Gesz-dúr keringő villódzása s betetőzésül op. 53 nagy Asz-dúr Polonéz nemes tartású, elegáns előadása viharos, bravóktól hangos siker aratott. A vastapsot a művész Chopin E-dúr Etüdjével köszönte meg.

Baranyay László Brahms f-moll Intermezzója (op. 118) elégikus hangvételével a zongorázás piano hangzását s annak árnyalatait idézte. Izgalmas volt hallani ezt az egészen más fajta zenélést. Visszafogett hangzás, impresszionista képesség. Ezt az elmosódottságot sikeresen oldotta az Esz-dúr Rapszódia virtuóz interpretálása, ahol művésznünk pianista erényei kiválóan érvényesültek. Befejezésékképpen Bartók Szabadban c. ciklusát játszotta, színesen, megkapó volt a két utolsó tétel kontrasztja: az Éjszaka zenéje étheri hangzása után a Hajza pregnáns, bravúros lezárása. Ráadásul, — főhajtásként a mesternek —, és búcsúzva a közönségtől Chopin „Hárfa” etüdjét hallottuk.

A taps elcsitul, a csillárok fényét tompították, a vendégsereg lassan távozott. Kipirulva, a koncert élményétől felajzottnak, egymással élénken beszélgetve tódult ki az utcára.

A zenélés fölszabadító bensőséges örömeiben — észrevétlenül, szerényen — ott volt köztünk ez estén Ungár Imre, a MESTER.

BARNA ZOLTÁN

Beszélgetés a kamerák előtt Ungár Imrével

Amióta csak hangrögzítés van, vágya az embereknek, hogy minél többet átmentsenek az utókor számára a nagy egyéniségek hangjából, de főleg mondanivalójából, hitvallásából, a korról, amelyben éltek, alkottak, talán ezzel is felfedni óhajtván az előadóművészt — tulajdonképpen — örökre megfejtetlenül maradó titkait.

A Magyar Televízió — a Rádió hagyományait követve — szinte fennállása óta készített különböző emlékműsorokat művészeti, politikai és tudományos életünk kiválóságaival. A hatvanas évek végén rögzítették filmszalagra a most első ízben közreadandó beszélgetést Ungár Imrével. A riportert Czigány György, aki maga is kitűnő zongoristaként kezdte pályafutását. A beszélgető partnerek mondatai elé a továbbiakban csak monogramjukat írjuk.

C. Gy.: Tanár úr, mikor jegyezte el magát a muzsikával? Nyilván már gyermekkorában elkezdett zongorázni.

U. I.: Igen, már 6 éves koromban. Akkor került zongora a lakásunkba, én addig sokat unatkoztam, mert nem tudtam mit kezdeni magammal. Amint zongora került a házba, akkor nem volt többé semmi problémám. Reggeltől estig ott ütem a hangszer mellett és pötyögtettem nótákat; ez kitűnő játékszer volt. Azóta sem unatkoztam soha.

C. Gy.: Az első nyilvános koncertjét, amiről tudunk, 16 éves korában adta. Ugyanazt a darabot játszotta, ami e műsorban is el fog hangzani, Beethoven Patetik szonátáját. Az addig vezető útról mondana nekünk néhány szót.

U. I.: Tanulmányaimat Rosenfeld Izsónál, egy ugyancsak nemlátó zene tanárnál kezdtem, aki Thomán Istvánnak volt a növendéke. Tho-

mán István — tudvalevőleg — a XX. század első évtizedeinek legnagyobb magyar zenepedagógusa volt, az összekötő kapocs Liszt Ferenc és Bartók Béla között: Liszt Ferenc tanítványa és Bartók Béla tanára. Ő sajátos módon kimondottan szívesen foglalkozott vak tanulókkal, növendékekkel; több olyan sorstársat ismertem, aki az ő növendéke volt, és az én első tanárom is az volt. Később azután személyesen is hozzá kerültem, az ő növendéke lettem és nála fejeztem be tanulmányaimat.

C. Gy.: Tanár úr említette, hogy a pontírású kottát használta már gyermekkorában is tanulásra.

U. I.: E nélkül nem tudom elképzelni, hogy miként lehettem volna muzsikus. A pontírású kotta olyan, hogy csak tanulni lehet róla, játszani nem, mivel a kezünket használjuk az olvasáshoz. Ha nem „karosszékekben” ülve, hangszer nélkül tanulunk, akkor megtehetjük azt, hogy egyik kezünkkel olvassuk a zeneművet, a másikkal játszhatjuk a szólamot. Ez a módja. Ma már aránylag elég sok mű van pontírásban. Minden jelzésnek megvan a megfelelője. Mindent pontosan közül, amit tudnunk kell a zeneművel kapcsolatban.

... Mint már említettem, Thomán Istvánnál végeztem tanulmányaimat. A nála töltött évek legélénkebb emléke az, hogy nála nem játszott senki úgy, hogy ne lett volna emberi, művészi közölnivalója a játékkal. Bár abban az időben, amikor én tanultam Thomán Istvánnál, ő már alig játszott pódiumon. Ám ha valamit az órán — akár egy egészen kis művet, vagy egy kis részletet mutatott — az felejthetetlen emlék maradt. Ha egy tanítvány zongorázása nem élt, nem lélegzett, akkor

előjátékkal, énekléssel, vagy néhány szóval nyomban életre tudta kelteni.

Ő hitt az én érvényesülési lehetőségemben, mint előadóművészen. Ezt a véleményét akkor kevesen osztották. Azután 1932-ben a varsói Chopin-versenyen valóban sikerült bizonyítanom, igazolnom ezt a hitét. Én oda úgy mentem el, hogy magam semmi egyebet, mint egy érdekes élményt reméltem; bár igaz, hogy Chopin muzsikája mindig nagyon közről és mélyen szólt hozzám.

C. Gy.: A Chopin-versenyt követő egy évtized rengeteg hangversenyt és világtörő utat hozott. Valóban világtörő művészként működött akkor tanár úr?

U. I.: Igen, még a Chopin-verseny után ott Varsóban megnősültem, és feleségemmel együtt 1939-ig, tehát a II. Világháború kitöréséig rendszeresen az egész koncertszezon idején utaztunk, és csak a nyári hónapokban maradtunk valahol pihenni. Akkor készültem a következő hangversenyek műsorára.

C. Gy.: Valahol olvastam egy adatot, hogy egy évben talán 50 szólóestet is adott tanár úr.

U. I.: Valóban, kb. ennyi lehetett feltétlenül, mert állandóan hangversenyeztem Európa csaknem valamennyi államában és a közel-keleten. Szép idők voltak ezek, amelyet azután a háború szakított meg, amikor Hollandiában maradtunk, de ott is még sokat koncerteztem, de akkor már tanítottam is, hiszen utazni nem nagyon lehetett.

A felszabadulás már itthon talált. Akkor született a fiam és részben ezért is kevesebbet tudtunk utazni. Természetesen a felszabadulás után is még volt néhány turném. 1949-ben azután megkaptam a tanári kinevezésem a budapesti Zeneművészeti Főiskolára, és attól kezdve az utazgatás, a hangversenyezés mégis csak bizonyos mértékig időleges lett, nem volt állandó, mint azelőtt az első évtizedben.

C. Gy.: Most jut eszembe, hogy ezekben a tantermekben (a riport a Zeneakadémián készült) talán éppen ebben is, Bartók is tanított. Gondolom, hogy tanár úrnak nagyon is van mondanivalója Bartók Béláról, talán szóval is nemcsak zongorázással.

U. I.: Thomán István, — mint említettem — a mesterem volt, részben ezáltal nagyon sokat hallottam már kora ifjúságom óta Bartókról, akiről nagyon sokat szerettem mesélni, mivel rendkívül nagyra tartotta őt, mint pianistát. Arról panaszkodott, kár, hogy annyit foglalkozik zeneszerzéssel. Érthető, hogy akkor ő annak a jelentőségét hogy Bartók, mint zeneszerző kicsoda, nem tudta még felmérni.

Azután a 30-as évek második felében többször volt az idős mester tiszteletére úgynevezett növendékhangverseny — vagyis Thomán növendékei szerepeltek ezeken — és akkor módomban volt Bartókkal és Dohnányival egy műsorban zongorázni, ezek a koncertek nagyon emlékeztetésekre számomra. Érdekes, hogy Bartók ilyenkor mindig csak egészen kis művekkel volt hajlandó részt venni a műsorban, mindig hangoztatta, hogy nem ő a pianista, hanem Dohnányi. Jellemző az ő halhatatlan lelkiismeretességére, hogy

amikor megérkeztünk egy-egy ilyen koncertre, ő már feltétlenül ott ült a művészsobában és nagyban gyakorolt, hogy az rendben legyen, amit majd ő játszani fog.

C. Gy.: Tóth Aladár kritikáinak gyűjteményében igen sok recenziót találunk Bartókról, Dohnányiról és Ungár Imréről is. De azt hiszem, hogy tanár urat baráti szálak is fűzték Tóth Aladárhoz.

U. I.: Hogy mit jelentett nekem Tóth Aladár barátsága, a vele töltött órák, ezt felmérni alig tudnám. Úgy tekintek erre a kapcsolatra, mint az élet egyik legszebb és legnagyobb ajándékára. Ő, aki a szép és igaz felismerője, lelkes, rajongó híve volt, nekem feltárta, megmutatta az általa legtöbbször becsült szépségeket; mégpedig felolvasással, zongorázással, énekléssel és mindezek felett az utólérhetetlen, lényegre világító beszédével. Tette ezt nem valami segíteni akarásból, valami féle jóságból. Ő sohasem vette fel a jóság fennkölt maszkját. Kedvtelésből, gyönyörűségéből tette, amit tett.

Ezek az órák nemcsak felejtethetlenné, hanem egyéniségem, kialakulására egészen komoly hatással voltak. Hogy Tóth Aladár ki volt a

magyar zenei élet számára, erről az utóbbi időkben elég sokat írtak, de hogy ki volt a barátai számára, ezt csak néhányan tudjuk, de ezek közül talán leginkább én.

C. Gy.: Bach egyre divatosabb körökben, már a jazz is és a film is igényt tart Bachra. Tanár úrnak mi a véleménye erről?

U. I.: Bach valóban azt mondja el, ami mindig aktuális lesz, amíg ember — gondolkodó, érző ember — él a Földön. Azt hiszem nem tudok okosabbat mondani, mint hogy Beethoven szavait idézem, aki így kiáltott fel: „Nicht Bach, Meer sollte er heissen!” (Nem pataknak, tengernek kellene őt nevezni!) És valóban ez a patak a zeneművészet eredetétől, forrásától elvezet az emberi életérzés végtelenül árnyalt, háttérrel telt távlatot nyitó óceánjáig.

Csak hálás lehet az utókor a szerkesztői ötletnek, a rendezői szándéknak, hogy a zenész utódok, és a zenekedvelők valami izelítőt kaphattak a technika segítségével, abból a példamutató emberségből, művészi tisztaságból, töretlen akaratból, mely a 75 évvel ezelőtt született Ungár Imrét jellemezte.

Hirdetések

Jugoszláviában élő gyengénlátó sorstársunk díjtalanul, elsősorban egyházi énekek szövegének és költőjének pontírású másolását vállalja. Azoknak a számára, akik a Braille hangjegyrítést nem ismerik, szívesen leírja betűjelekkel is a hangok nevét. Cím: Kovács Sándor, Svetozár Miletic, Sombori u. 14., Jugoszlavia 25211.

★

Debreceni főbérleti lakással rendelkező 47 éves, 165 cm magas, kimondottan csinos, gyengénlátó özvegyasszony, aki hétéves kisfiát egyedül neveli, házasság céljából olyan férfi ismeretséget keresi, aki

otthonába költözne. Válaszokat az alábbi címre kér: Somogyi Árpádné, Debrecen, Széchenyi u. 15. 4025.

★

Hatvanéves gyengénlátó hadirokant hadnagy vagyok, házasság céljából megismerkednék korban hozám illő, gyengénlátó hölgygel. Leveleket „Békesség” jellegre várok a szerkesztőségbe.

★

Eladó magyar—oroszmagyar pontírású szótár. Érdeklődni lehet az alábbi címen: Villant Erzsébet Pécs, Vilmos u. 5. 7625.

„A piros virág üzenete”

(Zólyomi Erzsébet emlékére)

Gyulladhat fény az örök sötétségben? Megszólalhatnak a soha nem látott tárgyak? Elér a színekig a fantázia? Úgy látszik, igen. Zólyomi Erzsébet élete ezt bizonyítja.

E vak leány szavai nyomán olyan érzékletesen villámlik elénk a világ, hogy semmi hiányát nem érezzük, csak ha a sorokat, a versek jelzőit végigvizsgáljuk, vesszük észre, hogy a szem ingerei helyett a többi érzék jelzéseivel állunk szemben. Néha említ színeket is, de inkább ilyen szavakkal helyettesíti azokat, mint: „lágú”, „hűs”, „meleg”, „halk” és más a fül, az újhegyek-diktálta élményekkel s ezek így más ízét, más formáját adják az életnek; mintha az örökké egy oldalról fényképezett tárgyat egyszerűben eddig sosemlátott feléről pillantanánk meg.

Különösen utolsó verseinél érezzük ezt. Korábban a hallott és mások által felolvasott líra hatására ő is a „látók” szókinccsével dolgozik és színeket említ, olyan csillogásokat, fényeket, amelyeket meg sem sejtthetett soha.

Mert ha születésétől kezdve nem is, de öntudatraébredésétől kezdve vak volt. Az orvosnélküli tanyai élet áldozata. Szülei egészséges emberek, testvérei szép szál fiúk, ő is egészségesen jött a világra, de a Gombápusztára kihívott bába egy kicsit erősebb gyógyszert, szokásos fertőtlenítő ezüstnitrát oldatot cseppentett a szemébe, mint szabad lett volna s ettől vakult meg.

Amikor megszületett 1929-ben a mészkefejtő munkás és a paraszt-asszony leánya, — még ha makk-egészséges lett volna is, nem remélhetett magasbatorő életet. Felnőni egy földműves, vagy iparos férj mellett, megtalálni azokat az örömeiket és gondokat, amik az emberiség milliónak életét betöltik, ez lehetett volna minden reménye. De egy vak kislány? Milyen sors várt

rá? Kefe vagy seprűkötés. Örök sötétség és örök szürkeség? Vagy ott-hon ülni a kályha mellett elfogadva mindenki szánalmát és részvétét?

A mi korunk dicsősége, hogy sokkal több lett ennél. Nagy akarat-erővel és szorgalommal elvégezte a „látók” között jelesen a középiskoliat, a Teleki Blanka Gimnáziumban érettségizett. Ezután az egyetem bölcsészkarán jelentkezett felvételre. Itt először elutasították, de ő harcolt, kilincsel, sirt, végül próbát tettek vele s felvételt nyert az egyetem magyar nyelv és irodalom szakára.

Mert az irodalom volt számára a fény, a menedék a sötét éjszakában. Gyönyörű emléket állít az „Öléből szálltam a felhők közé” c. versében édesapjának, aki a nehéz munka után is éjszakákon át olvasott fel neki, mintha tudat alatt valaki diktálta volna, hogy az elvesztett testi szemek helyett, leányának lelki szemeket adjon:

*Lehet-e önzőbb zsarnok, mint a
kisgyerek?
Egy vak leány, ha sorsa azzal verte
meg,
Hogy sohse csillantsa a napvilág*

*Két szeme kialudt kék csillagát?
S ő úgy szerette rossz, kis zsarnokát.
Olvastunk estéken át.*

*Midőn a Lócsei Fehér Asszony miatt,
Vagy Gróf Monte Christó kedvéért
fönnmaradt,*

*Vagy ha a Koldus és Királyfi felett
észrevette, hogy ránkreggeledett,
Munkába indult és úgy átkarolt,
Azt hittem, fáradt se volt.*

*Óh, mennyi átvirrasztott éjszakánk
alatt*

*Hintette öntudatlanul a magvakat,
Melyekből bimbóznak halk dalaim,
Átzendül életem viharain
Biztatva, lobogva szelid szava,
Kerüljek akárhova.*

*Köszönöm azt, hogy elsőnek mutatta
meg*

*Énekem édes forrását, a könyveket.
Hangod a könnyed, a meleg, a halk,
Aldott és röögös tündéri part,
Amelyet lányodnak hódítottál
Apám, te koldus király.*

Versei már gimnazista korában megjelentek és feltűnést keltettek. A mai ízlés talán csodálkozhat, mert túl van az ilyen epikus, túl részletező patetikus költészeten. De ő az ilyen verseken nevelkedett, nem lapozhatott utána a világirodalomban, merre van még út? S mégis, egyes versei tülemlelkednek ezen a koron s ma is megdöbbenően szólnak. Ilyen egyik legszebb verse, „A piros virág üzenete”. Ebben ez a tapogatózó járó, gyámoltalannak tűnő leány, a makk egészségeseket megszégyenítő erővel és öntudattal mondja ki a mai kor leányainak büszke üzenetét:

*Énértem nem kell lehajolni már;
Csak fönn keresnek, aki rámtalál.
Szabad földön a lány olyanra érik,
Hogy egyiramban jár a férfival;
S nem üvegházat, tág mezőt akar
Ha elverekszik társa szép szívéig.*

Ő, aki sokszorosan elvárhatta volna a dédelgetést, akit idegen embereknek kellett átvezetni az utca túloldalára, ő szólt ilyen hangon.

Az Írószövetség felvette tagjai sorába. Büszke volt rá, de sosem gögös emiatt. A vakok intézetében lakott, társaival együtt, a kefekötőkkel, a telefonközpontosokkal. Sokszor, amikor meglátogattam télen, égett kezét nyújtotta felém, de nevetett: Jaj, a kályhára raktam s mellényültam — mondta. Számomra meglepő volt, ahogy egy „Szervusz”-omra már tudta, ki vagyok és futott a karjaim közé. S vitt az egyik földszinti társalgóba, ahol felolvastuk egymásnak verseinket. Az ő kedvéért megtanultam a Braill-írást, (ő adott keretet hozzá s pontozótút), hogy leírhasam néki.

Fiatalok voltunk. Sokat tanult. A tanulás a költészettől vette el az időt. Ösztöndíjából felolvasókat fogadott, így készült fel vizsgáira. Verseinek száma erősen megcsappant. Már csak néha-néha jelentek meg. Most sajnálhatjuk ezt, amikor fél marokban elférő kis életművét számbavesszük.

Mert egy felébe, harmadába maradt élet az ő élete. Amikor 25 éve, nyáron, munkahelyén, a Magyar Rádió épületében pár perc alatt meghalt — agyvérzés ölte meg — a 30 éves költőnővel a magyar irodalomnak egy lehetősége szállt sírba: A fény nélküli világ megszólaltatója távozott.

Nem olyan értelemben, hogy mit érez a testi fogyatékosok csoportja? Ez is lehetne költői téma s ezzel találkozom is évente, amikor a Vakok és Gyengénlátók íróinak versengésén, zsüritagként műveiket olvasom. De Zólyomi Erzsébet útiránya ennél magasabbra mutatott. Ma, amikor annyi absztrakt és újdonságot hajszoló művészeti irány próbálja „új oldalról” ábrázolni a környező világot, ő teljesen kifejlődve, könnyedén eleveníthette volna meg a csak hangokon át megjelenő életet, hiszen csodálatos hallása volt. A füle volt az egyik szeme, érzékelte volna a formájukban, tapinthatóságukban jelentkező tárgyak hatását.

Legutóbbi versei már ezeket az eddig meghódítatlan területeket térképezték fel. A „Mesél a háznak

csöndje” a „Léptek zenéje” ebben az irányba mutat.

Ezért éreztük nagy veszteségnek korai halálát annak idején is, éreztük ma is, negyedszázados évfordulóján. Elmúlását senki meg nem akadályozhatta, hiszen ő maga sem sejtette, hogy leselkedik rá. Soha nem panaszkodott magas vérnyomásra. Ha lenne olyan pilóta, aki saját maga készítette a gépét, s amikor elkészült, szállni indult, akkor érte el a halál — ehhez lehetne hasonlítani őt. Ő is birtokba vette a költészet eszközeit; utolsó írásain érezhető, mennyit csiszolt korai pongyolaságán, néhol kislányos naivitásán az egyetemi tanulmányok sora, most repülhetett volna fel a gondolat magasába, szállhatott volna le, sorsaadta búvárhajóján az érzékek mélyeire, adhatott volna hangot az eddig meg nem szólaltatott érzelmeknek, ehelyett ott álltunk néhány versével kezünkben a Gombápusztai kis temetőben sírja mellett.

Van egy akkor készült fényképe: az ő ravatala, reá boruló hozzártatózóival, fotográfus múltam legdrámaibb felvétele. De én inkább a korábit nézem: egy ligeti padon ül s fekete szemüvege mögül mint ha rámnézne, biztatóan, a nehéz időkre. Mert nehéz idők jöttek arra költészetre, amiben ő lobogott. Rám várt volna a feladat, hogy kötetet szerkesszek verseiből, álmództam is egy „kétírású” bal oldalt pontírással, jobb oldalt síkírással szedett kötetet, de nem sikerült megvalósítani. Időtálló vers is alig volt hozzá.

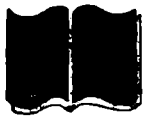
De a költő nagyságát nem az dönti el, hogy hány kötet vers maradt utána, vagy hány vers kéziratát őrizi az utókor; hanem az, hogy hány ember ismer magára a szavaiiban, hány ember borul gondolatban — verseit hallva — arra a koporsóra, azt búcsúztatva, aki hangot adott érzéseinek. Zólyomi Erzsébet néhány versével is közel tudott jutni az emberi szívekhez, amelynek megnyitásához nem elegendő a „látó” szem, — igaz, egész életet átjáró érzések kellenek.

Jobbágy Károly

ZÓLYOMI ERZSÉBET

A piros virág üzenete

Míg síratta a sértett szerelem,
hogy nem vagyok néked, mint te
nekem
Hívó magasság, kincset őrző
mélység,
Vad óriást mímelt minden törpe
gond,
Őzikeszemű réműlet osont,
Kacaj se bírta rázni csengetyűjét.
De szép szabadon már szilaj dac
se ég:
Sok lázadó nagy női büszkeség
Parázslík lelkemen, e halk mimóza
bokron;
S köd-fátyolával józan őszi nap
Úgy beköti panaszló ajkamat,
Hogy éj ha suhan, neved lombja
ne susogjon.
Fájó emléked mécsét elfújom,
Mert más ízű szerelmet szomjazom
Mint bús anyáim, tavalyi virágok,
Kiket eljegyzett egy mentő remény;
Megbűjni félve férfi kebelén
S vele viselni egy fojtó világot.
Én más talaj friss nedveit szívom.
Szébb táj ölel, s én nem fogom
bizony
Könnyemmel harmatozni férfi
dölyfét.
Kit minden rózsza kelyhe nyitva várt,
A párválasztás csakis rajta állt,
Kegyes félisten, hagyta hogy
szeressék.
Érettem nem kell lehajolni már;
Csak fönn kereshet, aki rámtalál
Szabad földön a lány olyanra érik,
Hogy egy iramba jár a férfival;
S nem üvegházat, tág mezőt akar,
Ha elverekszik társa szép szívéig.
Cecsebecséddé mért törpítenél?
Nem törekeny liliomnak nőtem én,
De vihart álló vérvörös virágnak.
S máshoz, vagy hozzád, ha nőül
megyek,
Szabad maradok, harcostársa leszek,
Kire merész, nagy feladatok várnak.
Csak a természet törvénye szerint
Gyümölcsöt hozni lomha nyárra,
mint
A termékeny fák, nem tudva hova
hull,

Sivár jövő. Ez énnékem kevés
 Én formálom az új világot és
 Bimbóim sorsát, mely benne alakul.
 Szent harcaimat büszkén folytató,
 Szép álmaimat szebbé álmodó
 Életek érnek szerelmem sugarán.
 Ezért nem ejtem égő lelkemet
 Szíved tavába, míg az oly hideg,
 Hogy rab hattýüként odafagyna

talán.

Tükröm, tükröm

Leányszoba rejtekében
 tükröm, tükröm mondd meg nekem,
 hogy milyen is vagyok én?
 Óh, mutass be önmagamnak!
 Gyors éveim elsuhanak.
 Édes csoda! Üde fény!
 Láthatok-e nyíló hársat,
 holdas éjt, egy ifjú társat,
 mielőtt a sír bezár?
 Ha hús patak puha partján,
 völgyek ölén valahol tán
 itt feledne a halál,
 én csak egyre várnék, járnék,
 mint elúzhetetlen árnyék
 a jövődő nagy ablakán,
 míg egy orvos bűvös késén
 meghalna a sötét, és én
 fél életnyi éj után
 elzokognám azt az áldott,
 azt az egy kis szót, hogy látok.
 Menj el ábránd, mért hazudsz?
 Játszótárs, te hú, te halvány!
 Sorsom örök vas-tilalmán
 változtatni úgyse tudsz.
 Egy kis árva, éji lepke
 viaskodó, riadt röpte
 az én kurta életem,
 mégis lobog ifjú vérem,
 akarat és büszke szégyen
 tűr és tetteket terem.

Lépések zenéje

Alomba hullt testemen keresztül
 távoli léptek lüktetése rezdül.
 Ráérős ritmus, könyved, ringató.
 Mily tarka hang a lépések zenéje!
 A járókelők száma és személye
 pár taktusból hogy megtudható!
 Aranydió hullt pajkosan a kőre,
 ha testvérkéim első kis cipője
 koppant a konyha kopott küszöbén.
 Anyám nyomába könnyedén
 futottam;

kis labda száll és játszva
 visszapattan,
 léptét füelve azt hihettem én.
 Apám menését festi már örökre,
 ha kapa sújt a porló nyári rögre,
 Marika hogyha felfut, a barátnóm,
 cipője sarka úgy zajong a lépcsőn,
 mint parthoz lökve kagylóhéj dalol.

Nomád apám kóbor vágya éled
 a nyugalom nagy, hűvös partjain,
 és nem találja otthonát e lélek
 ha hú barátok hosszú útra mennek,
 s a messzeségek száz csodát
 üzennek
 a tűnő léptek halk akkordjain.

BACSIK LÁSZLÓ

technika

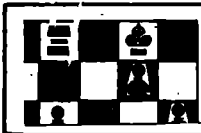
Magnósoknak – magnóról

A most közzétett ismertető témája is kitérő, hasonlóan a legutóbbiakhoz. A magnetofonszalag erősen koptat, ezért a készülékekben mindenféle megoldásokkal csak a legszükségesebb szerkezeti részekhez engedik haladása közben hozzáérni. A fejek a legkopásérzékenyebbek, ezért indokolt, hogy tekercesléskor ezeket, mint szükségteleneket elkerülje. Ez általában így van, de kitérőként megemlítettem kivételeket, amikor tekercesléskor, vagy annál ugyan lassabb, de nem szabványos sebességgel haladó szalag mégis a fejhez ér és az arról jövő jelet hallhatjuk is. Egy ilyen a diktafon — üzemmód.

Az átlagos emberi beszédsebességet, ha a beszélő tisztán ejti a hangokat, természetes, hogy értjük és ha valaki hadar, nem a gyorsaság, hanem az elkapkodott, nem tiszta kiejtés miatt válik érthetatlenné. Ha beszédet elkezdünk gyorsítani, a magasodást hamar megszokjuk, nem zavar és azt tapasztaljuk, hogy annyira fel tudjuk gyorsítani, amekora sebességgel már nem tudjuk kimondani, de még értjük. Ha például egy magnetofonszalagra rögzített beszédet le akarunk írni, azt egy ilyen módon felgyorsítható készülékre tehetjük és a még érthetőre gyorsított szöveget írva nem kell az írás sebességét a beszélő tempójára csökkenteni. Ez főként akkor használható, ha csak tartalmi kivonatot készítünk, vagy nem voltunk jelen, de kíváncsiak vagyunk a témára, tartalomra és nincs időnk az eredeti sebességgel, tehát ugyanannyi ideig végighallgatni. Termé-

szetesen egy versmondót így visszahallgatva az esztétikai élmény elvesz, viszont egy vers vagy prózarászlet megtanulásakor a mechanikus memorizálást segítheti, ha felvesszük a tanulandó szöveget szalagra és azt felgyorsítva többször meghallgatjuk. Ha a magnetofon mechanikus sebességváltós, tehát adott áttételek határozzák meg benne a szalagsebességet, vagy a motorja, mint néhány kazettás készüléknél, mechanikus stabilizálású, (regulátoros) nem alkalmas ilyenévaló átalakításra. A gyári készülékek, általában a kazettások, motorjuk elektronikusan sebesség szabályzott. Így egyrészt szabványos sebességgel is működik és változtatni is lehet sebességét. Általában a felvett szabványosra készítik, hogy a kazetta más készüléken is meghallgatható legyen és lejátszásakor lehet bekapcsolni a változtatható sebességállítást. Ilyenkor a motor fordulatszámát változtatjuk, a gumigörgő, a fejek ugyanolyan helyzetben vannak, mint szabványos sebességű lejátszásakor vagy felvételkor. (A múltkor említett montirozó magnetofonnál és az úgynevezett „behallgatás” üzemmóddal rendelkezőknél a gumigörgő nincs kapcsolatban a szabványos sebességet meghatározó tengelycsönkkel, nyugalmi, vagy félig behúzott helyzetben van ennél az átmeneti üzemmódnál.) A sebesség szabályzásának folyamatosnak kell lennie, hogy gyakorlottságunknak és a más-más stílusú beszéd érthetőségének megfelelő sebességet állíthassuk be magunknak.

(Folytatjuk)

Beszámoló a Turista szakosztály 1983. évi munkájáról

A VGYOSZ Wesselényi Sportköreinek Turista Szakosztálya 1983-ban 35 programot bonyolított le, melyeken összesen 960 személy vett részt. Rendezvényeink közt volt két 3 napos és két 2 napos túra. Taglétszámunk az elmúlt évben 96 fő volt.

A Vakok Világában már beszámoltunk az Aggtelek—Kraszna—Horkai és a baltonfelvidéki útjainkról, valamint a reneszánsz kiállítás megtekintéséről. Folytatódott az 1982-ben megkezdett előadásorozat a Nemzeti Múzeumban.

1983-ban hét előadásban lehetett részünk és számos értékes tárgyat, eszközt tanulmányozhattunk tapintás útján. Ily módon realisabb képet nyerhettünk sok olyan leletről, mely egyébként — számunkra hozzáférhetetlenül — tárlókban, üveg mögött látható.

A továbbiakban azokkal a kirándulásokkal foglalkozom, melyekről még nem jelent meg ismertetés.

Az első ilyen túránk útvonala Vác—Vácrátót—Fót—Isaszeg volt.

Vác és környéke már a bronzkorban lakott volt. I. István püspökséget alapított Vácott, mely I. Géza idején már városként szerepel.

Hazánk első vasútvonala 1846-ban Budapest és Vác között készült el. A jelenlegi váci börtön épülete eredetileg egy nemesi akadémia céljaira épült. 1855 óta fegyház. A felszabadulás előtt a haladó mozgalmak sok kiváló képviselője synylődött ebben az épületben. Vácott található hazánk legszebb barokk stílusú szabadtéri szobra, a Szentháromság szobor. A váci székesegyházban sok reneszánsz emlék látható. A szentély freskóit és a kupola falfestményeit is Maulbertsch készítette.

Vácrátót a Gödöllői dombság egyik legkeresettebb helye.

A Rátold lovagok első királyainktól kapták adományul ezt a területet, mely később a Rátót nemzetség tulajdona lett. A múlt század második felében gróf Vigyázó Sándor an-

gol kertet telepített ide. A kert mostani mérete 42 hold, benne található hazánk legnagyobb botanikai gyűjteménye. 5000 lágyszárú növény és 23 000 cserje ill. fa képezi a gyűjteményt.

Az arborétum egyik nevezetessége az Amerikában őshonos mocsár ciprus. Európában ez rendelkezik a legfejlettebb légzőgyökerekkel. A botanikus kert az Akadémia kezelésében van.

Fóton 1957-ben gyermekváros létesült. Az egykori Károlyi kastélyban, az újonnan épült iskolákban és kollégiumokban közel 1000 gyerek lakik és tanul.

A fóti romantikus stílusú katolikus templom Ybl Miklós alkotása. Az altemplom a Károlyi család temetkezési helye. Garai János hosszabb ideig lakott Fóton, Fáy András pedig Vörösmartyval közösen vásárolt a falu határában szőlőterületet.

Isaszegnél aratta egyik legfontosabb győzelmét a magyar honvéd sereg 1849. tavaszán Windischgraetz főserége ellen. Isaszegen megnéztük a helyi múzeumot, majd a honvéd sírokat kerestük fel.

Következő utunk során a Pilisi Parkerdő és Dömös szerepelt programunkban.

A Pilisi Parkerdő tevékenységében békésen megfér egymás mellett a pihenni, kikapcsolódni vágyó emberek maximális kiszolgálása valamint az erdő- és vadgazdálkodás. A teljes parkerdő területe 35 000 hektár, ebből a jóléti erdő 13 000 hektár. A parkerdő egy része bioszféra rezervátum, központi része Visegrádon és Nagyvilámon található. A területen a jelzett turista utak hossza meghaladja a 700 km-t. Ezek mentén pihenőhelyek, erdei tornapályák és egyéb fontos kiszolgáló létesítmények találhatóak. A Mogyoróhegyi Pihenőpark ifjúsági kiránduló központ. A parkerdőben a közelmúltban jurta-camping épült.

Nyáron nagyon keresett hely a lepence-völgyi erdei sportfürdő.

Az Apátkúti völgyet busszal jártuk végig, a Rám-szakadéknál pedig egy rövid sétát tettünk.

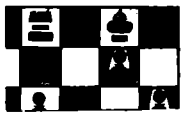
A Rám-szakadék víz által kimosott félelmetes szurdoka; szétrepedt sziklapárkányai, zugó vízeséseivel, gigászi arányú sziklakapujával a Pilisi Parkerdő legszebb természeti látványossága.

Dömös, a Dunakanyar egyik legszebb pontján fekszik. A XI. században már királyi nyaraló volt itt. 1063-ban ez a királyi palota összeomlott, I. Béla a romok alatt lelte halálát. 1087-ben I. László Dömösről indult a németek elleni csatájába. Egy későbbi időpontban, amikor Kálmán királyunk Dömösre készült, az a hír terjedt el az udvarban, hogy öccse, Álmos merényletet készít ellene. Ezért Kálmán megvakíttatja Álmost és fiát, a későbbi II. (Vak) Bélát. Álmos herceg prépostságot alapított Dömösön, melyet II. Béla gazdag adományokkal gyarapított. A prépostság túlélte a török harcokat, de a XVIII. században a lakosság széthordta építőanyagát, ma már csak romjai láthatók. Az ásatások során megtalálták a királyi palota maradványait és egy — hazánkban egyedülálló — altemplomot is feltártak.

A nyári, strandolással egybekötött túránk során Siófokra látogattunk.

Siófok már a kelták és a rómaiak idején is lakott terület volt. A település neve szerepel a Tihanyi Apátság Alapítólevelében (1055). Siófok a törökök idejében hadi kikötő volt. A múlt században a mocsarak lecsapolása és a tó vízszabályozása után üdülő központtá kezdett kifejlődni.

Ez a város a déli part legnagyobb települése s egyúttal a Balaton környék legfontosabb üdülő és idegenforgalmi bázisa. Siófok 1969 óta város, lakóinak száma 22 000. Műemlékekben szegény. A Sió csatorna a

Balaton és a Duna közti vízi összeköttetést biztosítja. A város a balatoni hajózás központjának szerepét is betölti. Prorgamunkban a Beszédes József múzeum felkeresése is szerepelt, melyben a Balaton vízgazdálkodásával kapcsolatos kiállítás látható. Beszédes József a múlt századi vízszabályozás egyik kiválósága volt. Siófokon született Kálmán Imre, itt lakott ill. üdült Karinthy Frigyes, Jókai Mór és Krúdy Gyula is.

Az év utolsó vidéki kirándulása során Ócsán, Kecskeméten és Bugacon jártunk. Ócsa legnagyobb nevezetessége a XIII. század első feléből származó háromhajós, román stílusú bazilika, mely jelenleg református templom. A bazilika fő szentélyében az építés idejéből származó alakos falfestmények láthatók. Ócsán jártunk még a helyi múzeumban, a temetőben pedig a kopjafa-gyűjteményt tanulmányoztuk. Az ócsai láperdő védett terület.

Kecskemét a Duna—Tisza köz legnagyobb városa, Kiskunság gazdasági és kulturális központja, lakóinak száma 90 000. Egy 1368-ból származó oklevél már városként említi Kecskemétet, mely évszázadokon át a királynék birtoka volt. Földesuraik közt szerepeltek a Hunyadiak és a Wesselényiek is. Erős fal soha sem védte a várost. A török időkben — Ceglédde és Nagykőrössel együtt — mint khász-város a szultán birtoka, így védeltséget élvezett. Ezért a széles környék lakóinak egy része ide menekült a törökök elől. Kecskemét a felszabadulásig lényegében agrár város volt. Híres a szőlő- és gyümölcsstermesztéséről. A felszabadulás után az ipar is nagyarányú fejlődésnek indult. A város több értékes műemlék épülettel rendelkezik. A Szent Miklós templomot a XIII—XIV. század fordulóján gótikus stílusban építették, majd a XVIII. században barokk stílusban átépítették. Kecskemét neves épületei közül említést érdemel még a Cifra palota, a Városi Tanácsház, a református és a piarista templom. Ebben a város-

ban született Katona József és Kodály Zoltán, itt tanult Petőfi, Jókai és Klapka.

Kecskemétről a Kiskunsági Nemzeti Park részét képező Bugac pusztára utaztunk. A Nemzeti Park területe 30 600 hektár, ennek 2/3-a bioszféra rezervátum. A Nemzeti Park öt további része: a Töserdő, a Kiskunsági Szikes puszta (Apajpuszta), a Kiskunsági szikes tavak, a Fülöpházi homokbuckák és az Izsáki colon-tó.

Bugacra érkezésünkkor, a csárda közelében éppen egy látványos lovasbemutató zajlott, majd a ménest is meghajtották. Vezetőnk bemutatta a pusztai szilaj állattartással kapcsolatos építményeket, kereken guruló zsindeletűs ételes-taligát, a „híveselőt”, a karámot, a nádkunyhót stb.

Ezt követően a tájba szervesen illeszkedő pásztor-múzeumba, majd innen egy — akkor száraz — mocsarak felett vezető hosszú fapalón, a „bűrűn” keresztül az ősborkásba mentünk. Ebben az erdőben kb. fele-fele arányban van boróka,

ill. fehér nyárfa. A pusztából kivezető utunk során a szürke magyar gulya és a racka nyáj közelében haladtunk el.

Természetesen számos gyalogtúrát is szerveztünk, elsősorban a főváros környéki hegyekbe.

A szakosztály vezetősége folytatva a korábbi évek gyakorlatát, 1983-ban is színes, gazdag programmal látta el a tagságot és célunk a testedzés mellett hazánk még teljesebb megismerése és hasznos információk szerzése volt.

Ezúton köszönöm meg az Egészségügyi Minisztériumnak azt, hogy két vidéki túránkhoz autóbust biztosított.

Ugyancsak köszönet illeti a VGYOSZ vezetőségét azért a hathatós erkölcsi és anyagi támogatásért, melyben az elmúlt évben is részesítette szakosztályunkat.

1984-es terveink közül csak egyet emelek ki, a Gyula—Arad—Temesvár—Ópusztaszeri kirándulást.

Hirth Ignác
szakosztályvezető

ÁRUEMLÉK

BUDAPESTI ÉS PEST MEGYEI SZERVEZETÜNK IRODAJÁBAN AZ ALÁBBI CIKKEK KAPHATÓK:

Braille papír (import)	1,30 Ft ívenként
Braille papír	0,50 Ft ívenként
Műanyag fólia pontíráshoz (import)	2,10 Ft ívenként
Braille tábla (műanyag)	170,— Ft
Igazolvány tok	4,— Ft
Jegyzetömb A/4-es méretű	95,— Ft
Jegyzetömb A/6-os méretű	91,— Ft
Kézi másoló lap	0,80 Ft
Elemes nagyító	268,50 Ft
Nagyító fekete tokos	42,— Ft
Nagyító kék nyéllal	33,60 Ft
Összecsukható fehér bot	111,60 Ft
Pontozó	8,— Ft
Pontozó (import)	13,40 Ft
Rakéta karóra	250,— Ft
Szláva ébresztő óra	140,— Ft
Tejőr	3,60 Ft
Tojáselválasztó	11,— Ft
Tűbefűző	1,— Ft

Automata tübefűző	24,50 Ft
Lázmérő elektronikus	520,— Ft
Csipogók telefonkezelők részére	294,— Ft
Rubik kocka vakok számára	61,— Ft
Könyvek, kották, zeneművek	
Barcza: A sakk (5 füzet)	10,— Ft
V. N. Panov: Megnyitások kézikönyve (12 füzet)	41,— Ft
Romanovszki: Megnyitások elmélete	10,— Ft
Szovjet válogatott—Világválogatott (1 kötet)	2,— Ft
Eszperantó szótár (5 füzet)	10,— Ft
A vakok és gyengénlátók érdekvédelmének 60 éve	10,— Ft
Ha baj van a gyermek látásával	10,— Ft
Kovács Csongor: Ismerjük meg, segítsük őket (síkirás)	20,— Ft
Kovács Csongor: Ismerjük meg, segítsük őket (síkirás) (angol nyelven, síkirás)	50,— Ft
Kovács Csongor: Ismerjük meg, segítsük őket (orosz nyelven)	50,— Ft
József Attila: Költeményei (7 kötet)	70,— Ft
Kézimunkakönyv (2 füzet)	8,— Ft
Dr. Pálhegyi Ferenc: A látás nélkül meghódított világ (síkirás)	17,— Ft
Dr. Pálhegyi Ferenc: Mit tegyünk, hogy életünk (síkirásban)	10,— Ft
(pontírásban 2 kötet)	20,— Ft
Magyar—Eszperantó szótár (20 füzet)	40,— Ft
1984-es naptár	20,— Ft
Német—Magyar szótár (9 kötet)	90,— Ft
Sipták—Timár: Német nyelvkönyv kezdőknek (6 füzet)	24,— Ft
Sipták—Timár: Német nyelvkönyv haladóknak (7 füzet)	28,— Ft
Lingafon német olvasókönyv (3 füzet)	12,— Ft
Protapova: Orosz nyelvkönyv kezdőknek (10 füzet)	40,— Ft
Protapova: Orosz nyelvkönyv haladóknak (6 füzet)	24,— Ft
Polgári perrendtartás (bekötve 3 füzet)	11,50 Ft
Turós—Lukács: Szakácskönyv (3 füzet)	12,— Ft
Siptár—Timár: Német nyelvkönyv (2 kazettás)	90,— Ft
Angol kezdő nyelvkönyv	4,— Ft
Arany János: Toldi trilógia (9 kötet)	100,— Ft
Homérosz lemez	90,— Ft
Papp Lajos: Első játékok zongorán	15,— Ft
Gát József: Zongoramódszertan	2,— Ft
Komjáthy: Zongoraiskola (2 füzet)	10,— Ft
Kodály: Bicinia Hungarica (5 füzet)	25,— Ft
Szórakoztató zenészek kötelező vizsgaanyaga (1 füzet)	10,— Ft
Weiner: Hús könnyű kis zongoradarab (1 füzet)	12,— Ft
Czövek: Zongoraiskola (2 füzet)	12,— Ft

Vidám sarok

TÓTH LÁSZLÓ

Macskavadászat

Vannak, akik rókákra vadásznak és vannak, akik szoknyára, de olyan is van, aki macskára vadászik.

Hogy milyen macskára? Fényes szőrű, vastag, hegyes, felálló farkú macskára. Pont attól hallottam, aki ere a macskára vadászott; jól bírja a gyűrődést. Legalább olyan jól, mint a zokni.

Vadász hősünknek is új dohányzacskóra fáj a foga. Már hetek óta figyelt egy szép tigris színű macskát. Elhatározta, hogy ebből lesz a dohányzacskója, semmi másból.

Fényes a szőre, a farka is jó vastag, s úgy mered az ég felé akár a templom tornya. Éppen a padlás felé igyekszik. No de jó helyre mész — gondolta a ház gazdája. És már mászott is a macska után a padlásra. Behúzta maga után az ajtót is. Aztán a kémény mögül figyelte a kandúrt.

A kandúr úgy tett, mintha senki nem zavarta volna, tovább kóstolgatta az oldalszalonnát, amely a gerendáról lógott.

Hősünk óvatosan leemelte a cséphadarót s odavágott a macskának. A macska nagy huppanással leesett a földre. Hősünk pedig lement a dohányvágó késéért.

Odalenn a feleségének örömtől csillogó szemmel újságolta: Megvan a dohányzacskónak való, csak meg kell nyúzni. Megyek és megnyúzom.

Azzal indult vissza a padlásra. Ám alig, hogy felment már jött is vissza lógó orral.

Kérdi a felesége:

- Tán már meg is nyúztad?
- Megpuccolt a nyavalyás.
- Szóval ezért lóg az orrod?

A faluban még ma is él ez a szólásmondás, ha valakinek lóg az orra.

— Mi az koma, tán elszaladt az a csakónak való?

Ezért én is azt tanácsolom, hogy inkább rókára vagy szoknyára vadászatok, de macskára soha.

Csak nyugaton történhetett meg

A beteg az orvoshoz, akit éjnek idején hivatott:

— Doktor úr! Hála Isten, jobban vagyok. Csak úgy sajnálom a doktor urat, hogy hiába idejött.

— Lehet, hogy hiába jöttem, de nem ingyen!

Ez a bolt jól megy

Két kereskedő beszélget.

— Rettenetes az üzleti helyzetem. Nem tudok eladni.

— No, én nem panaszkodhatom. Az én boltom jól megy.

— Miért, mit árusít?

— Malacot, gombát, házat, meg ilyeneket.

— És veszik?

— Persze! Takarékperselyre mindenkinek szüksége van!

A Mikulás

Fiatal asszonyka házasságuk első Mikulása alkalmából odasimul a férjéhez és incselkedve figyelmezteti:

— Kitetted már a cipőde az ablakba?

Mire a férj teljesen felélénkülve kérdez vissza:

— Miért? Gondolod, hogy kipucolja?

*

Nőértők

— Minden nő egy-egy különlegesség a maga nemében.

— No, az én feleségem nem nagyon.

— Igazán? Micsoda különlegesség!

A VAKOK ÉS GYENGÉNLTÓK ORSZÁGOS SZÖVETSÉGÉNEK
FOLYÓIRATA

FŐSZERKESZTŐ: DR. JÁKSÓ LÁSZLÓ

FELELŐS KIADÓ: DR. BÓDI ISTVÁN FŐTITKÁR

SZERKESZTŐ: BARNA ZOLTÁN

MŰSZAKI SZERKESZTŐ: ORBÁN JÓZSEF

FOTÓ: LÉVAI ATTILA

KIADÓHIVATAL: BUDAPEST XIV., MÁJUS 1. ÚT 47. TEL.: 210-440

40 2390 Pátria Nyomda — Felelős vezető: Vass Sándor igazgató

Tartalom:

A Vakok Világa c. folyóirat állandó rovatvezetőinek neve, a rovatok címe:

Dénes József: Sport rovat

Dr. Falvai Ferenc: Jogi rovat

Barna Zoltán: Zenei rovat

Gerdelics Ferenc: Közlekedési rovat

Kuminka Györgyné: Úttörő rovat

Kiss Mihály: Kulturális rovat

Váradi Péterné: Női rovat

Dr. Jáksó László: Politikai rovat

Kiss János: Egészségügyi rovat

		Oldal
Dr. Bódi István:	SIKET-VAKOKKAL FOGLALKOZÓ NEMZETKÖZI KONFERENCIA BAHREINBEN	1.
Szemerédi István:	ELNÖKSÉGI ÜLÉS	3.
Kiss Mihály:	BESZÁMOLÓ AZ 1983. ÉVI BRAILLE ÍRÁS ÉS OLVASÁS-VERSENYRŐL	4.
Dr. Bódi István:	BÚCSÚZUNK SOLYMOS DEZSŐTŐL	5.
Aszódi László Antal:	KETTEN BARANYÁBÓL	5.
	AKIT CSAK A HANGJÁRÓL ISMERNEK	7.
	KÖZÉRDEKŰ TÁJÉKOZTATÁS	7.
Lázár Sándorné:	SVÁJC, 1983. OKTÓBER	8.
Kiss Mihály:	VERSMONDÓ VERSENY	10.
	FELHÍVÁS	10.
	ORVOSI GYÉMÁNTDIPLOMA	10.
	IRODALM PÁLYAZAT	10.
Váradi Péterné:	A CSALÁD SZEREPE AZ EGÉSZSÉGES ÉLETMÓD KIALAKÍTÁSÁBAN	11.
	FELHÍVÁS	12.
Kárpáti Tünde:	EMLÉKHANGVERSENY UNGÁR IMRE SZÜLETÉSÉNEK 75. ÉVFORDULÓJA ALKALMÁBÓL	14.
Barna Zoltán:	BESZÉLGETÉS A KAMERÁK ELŐTT UNGÁR IMRÉVEL	15.
	HÍRDETÉSEK	16.
Jobbágy Károly:	„A PIROS VIRÁG ÜZENETE”	17.
	ZÓLYOMI ERZSÉBET VERSEI	18.
Bacsik László:	MAGNÓSOKNAK MAGNÓRÓL	19.
Hirth Ignác:	BESZÁMOLÓ A TURISTA SZAKOSZTÁLY 1983. ÉVI MUNKÁJÁRÓL	20.
	ÁRUELADÁS	21.
Tóth László:	MACSKAVADÁSZAT	22.
Dr. Schiff Ervin:	VIDÁM SAROK	23.

SZÉP A FÉNYKÉP F O R T E P A P Í R O N
SCHÖN SIND DIE BILDER AUF F O R T E P H O T O P A P I E R
YOUR PICTURES ARE NICE ON F O R T E P H O T O P A P E R S

PHOTO FILMS
PHOTO
AND PAPERS

FÉNYKÉPEZÉSHEZ HASZNÁLJA A FEKETE-FEHÉR ÉS SZÍNES
F O R T E -A N Y A G O K A T !

BENUTZEN SIE ZUM PHOTOGRAPHIEREN DIE SCHWARZ-WEISSEN
UND FARBIGEN F O R T E M A T E R I A L I E N !

USE IT TO THE BLACK-AND-WHITE AND COLOR
P H O T O -M A T E R I A L S M A D E B Y F O R T E !

F O R T E F O T O K É M I A I I P A R

2601 VÁC, VÁM UTCA 3. PF. 100. TELEX: 22-5022

HUNGARY

